Należytość pocztową opłacono ryczałtem.

BUDOWNICZY

CZASOPISMO POŚWIĘCONE SPRAWOM PRZEMYSŁU BUDOWLANEGO

ROCZNIK V. LWÓW 1929 Nr. 8.

NAKŁADEM

:: STOWARZYSZENIA ZAWODOWEGO BUDOWNICZYCH, KIEROWNIKÓW :: ROBÓT, TECHNIKÓW I PRZEMYSŁOWCÓW BUDOWLANYCH WE LWOWIE.

Od Administracji „Budowniczego“ do P. T. Prenumeratorów i Członków Stowarzyszeń Zawodowych Przemysłu Budowlanego.

Aby uprzystępnić naszym P. T. Prenumeratorom i Członkom Stowarzyszeń Zawodowych na całym obszarze naszego kraju nabycie dzieła **Prof. Krzyczkowskiego** (patrz Bibljografja, str. 10), weszliśmy w układ z **księgarnią wydawniczą Bernarda Połonieckiego**, w tym kierunku, że wszyscy P. T. Prenumeratorzy naszego pisma jakoteż i każdy Członek każdego Stowarzyszenia Zawodowego otrzymać mogą dzieło to na ratalne spłaty po 10 zł. miesięcznie. Cena egzemplarza bogato ilustrowanego (400 rycin w tekście i 15 tablic) i ozdobnie w płótno oprawn. zł. 30.

Księgarnia Wydawnicza wyśle dzieło zamówione odwrotnie po otrzymaniu pierwszej raty w kwocie 10 zł. czekiem P. K. O. Nr. Konta: **140.810** i równoczesnem nadesłaniu (dołączonej do prospektu) dokładnie i czytelnie wypełnionej i podpisanej karty zamówienia.

Rocznik V. We Lwowie, 9 sierpnia 1929. Nr. 8.

BUDOWNICZY

Czasopismo poświęcone sprawom przemysłu budowlanego.

Cena abonamentu 6 złotych półrocznie.
Redakcja i Administracja: Lwów, ul. Grodzickich l. 1, III piętro — Telefon 42-88.
Konto czek. P. K. O. Warszawa Nr. 152.580.

ORGAN STOWARZYSZENIA ZAWODOWEGO BUDOWNICZYCH, KIEROWNIKÓW ROBÓT, TECHNIKÓW I PRZEMYSŁOWCÓW BUDOWLANYCH WE LWOWIE.

Ceny ogłoszeń:
za jeden centymetr kwadratowy lub jego miejsce na końcu numeru 15 groszy, wewnątrz, w tekście 30 groszy, na pierwszej stronicy 40 groszy jednorazowo.
Przy najmniej 6-razowem ogłoszeniu odpowiedni rabat.

Inż. Henryk Dudek.

PROBLEM ROZWIĄZANIA KWESTJI MIESZKANIOWEJ W POLSCE.

Referat wygłoszony dn. 10. maja 1929 r. w Towarzystwie Technicznem w Krakowie.

Jako jedno z najważniejszych i zarazem najtrudniejszych zagadnień do rozwiązania obecnie w Polsce wysuwa się — problem mieszkaniowy. Gdzie należy szukać przyczyn zastoju budownictwa mieszkań czynszowych? Odpowiedź jasna — z powodu długotrwałej wojny — burzono a nie budowano — Polska za wolność swoją prócz setek tysięcy poległych i rannych zapłaciła zgliszczami od Karpat po Niemen około 1,800.000 budynków legło w gruzach, z czego w ciągu 10-lecia odbudowano przeszło 80%.

A nadto: 1. Cały wysiłek Państwa i społeczeństwa skierowany był do odbudowy zniszczeń wojennych i budowy Państwa.

2. Zanik kapitału oszczędzonego wskutek dewaluacji pozbawił społeczeństwo środków do budowy. Ale dewaluacja porobiła gorsze zniszczenie jeszcze prócz zatraty kapitału — zniszczyła zmysł oszczędnościowy, który jest fundamentem życia gospodarczego a tembardziej w kraju zniszczonym i wycieńczonym działaniami wojennemi, rekwizycjami wojsk okupacyjnych itd. Ludność straciwszy swoje oszczędności w Kasach, bojąc się z dnia na dzień spadku waluty markowej straciła zaufanie i przestała oszczędzać. Dopiero wprowadzenie waluty złotowej dało pierwsze podstawy do drobnych oszczędności.

Przymusowe położenie, w jakiem się znalazła Polska po powstaniu — setki tysięcy bezrobotnych zwolnionych z szeregów wojskowych wprowadziło nieznane pojęcie przed wojną „zasiłki dla bezrobotnych“. Spokój wewnętrzny, jaki Polska przez to osiągnęła niewątpliwie wart był tej ofiary, ale wypadki powojenne tak się uło-

żyły, że święta maksyma „pracuj i oszczędzaj“ stała się — tak się przynajmniej rzeczy układały — czczą formułą.

Wskutek zastoju w budownictwie rząd na wzór zagranicy widział się zmuszonym do wprowadzenia ustawy o ochronie lokatorów (Dekret z 16. I. 1919 r., która nawiasem mówiąc została wprowadzoną nawet i w Ameryce w Stanie New Jork i Columbji), aby zapewnić ludności dach nad głową, a z powodu zubożenia społeczeństwa prawnego ustalenia wysokości komornego, a tem samem i spokoju w kraju.

Ustawa o ochronie lokatorów właściwie nie wstrzymywała ruchu budowlanego, gdyż do nowych domów nie ma zastosowania, ale brak kapitału budowlanego i hipotecznego był tego powodem. Łatwość uzyskania lepszego oprocentowania w handlu, czy przemyśle bez troski, kłopotów i ryzyka odstraszył dawnych przedsiębiorców budowlanych, a ponadto kasy nie udzielały kredytów ani budowlanych, ani hipotecznych.

Pierwsza ustawa o państw. fund. mieszkaniowym z dnia 1. VIII. 1919 r. pozostała martwą literą, jak również ustawa z 26. IX. 1922 r. o rozbudowie miast.

Dopiero ustawa z 29. IV. 1925 r. pozwoliła na rozpoczęcie akcji bud., a Bank Gospodarstwa Kraj. udzielił w 1925 r. 50 miljonów złotych, zaś 1926 około 19 milj. Do końca 1927 r. udzielił Bank Gosp. Kraj. ogółem: 171 miljonów zł. Spółdzielniom, gminom i osobom prywatnym, z czego wybudowano przez Spółdzielnie około 5.539 izb, a ogółem udzielono 5.558 pożyczek.

Wielka ilość udzielonych promes wskazuje, że prawie 50% domów nie zostało wykończonych.

Wadą organizacyj powstałych Spółdzielń mieszkaniowych było według opinji Komisji ankietowej:

1. niefachowość ludzi nic z budownictwem nie mających wspólnego;
2. wybujałość programów;
3. rozdrobnienie akcji, chciano jak najwięcej członków obdzielić i zaspokoić i mało zadowolniono;
4. każdy chce mieć willę według swego upodobania.

Brak normalizacji — przy akcji masowej. (Jedna Spółdzielnia na 36 członków miała 26 typów domów).

Przerwy w wypłatach — zatrzymywanie budowy, znowu rozpoczynanie itd., podrożenie materjałów wskutek nagłego zapotrzebowania po otrzymaniu kredytów przez Spółdzielnie.

Utrudnienie formalistyczne. Scentralizowanie całej akcji w Cetrali B. G. w Warszawie.

Niedomagania te spowodowały wydanie „Noweli do ustawy z dnia 22. kwietnia 1927 r.“ drugie Rozp. Prezyd. Rzeczypospolitej, gdzie ustalono kolejność przed udzielaniem pożyczek:

1. miasta, Spółdzielnie mieszkan. i instytucje społeczno-mieszkaniowe;
2. Spółdzielnie mieszkaniowo-budowlane;
3. inne osoby fizyczne i prawne.

Do końca listopada 1928 udzielił B. G. K.	256	miljon. zł.
z czego przypada Państw. Fund. Gosp. .	118	„ „
Państw. Fund. bud. .	92	„ „
zapasy własne . . .	46	„ „

z czego rzekomo wybudowano ogółem 72.000 izb w całej Polsce — przy pomocy jednak i własnych zasobów.

Dekret Prez. z dn. 22. IV. 1927 r. utworzył:

1. Państwowy Fundusz Budowlany;
2. „ „ Rozbudowy Miast;

Na pierwszy składają się:

1. Dotacje z Państw. Fund. Gospodarczego, oraz dodatacje ze Skarbu Państwa;
2. Kwoty uzyskane ze sprzedaży listów zastawnych i obligacyj, wydawanych przez udzielające pożyczek instytucje finansowe;
3. Wpływy z Państw. Funduszu Rozbudowy Miast.

Źródłem Funduszu Rozb. Miast jest część wpływów z podatku od lokali oraz państw. podatek od placów budowlanych.

Wpływy z podatku od lokali wynoszące 8% dzielą się:
2% — na Fundusz kwaterunkowy,
4 „ — dla Związków komunalnych,
2 „ — na Państw. Fundusz Rozbudowy.

Wpływy te wyniosły razem 30 miljonów — na fundusz rozbudowy około 8 miljonów.

Z zestawienia powyższego okazuje się, że ani wpływy na akcję mieszkaniową, ani tempo budowy nie zadowoliły, ani Rząd, ani Sejm — skoro zostały wniesione do Sejmu projekty:

1. Rządowy z dnia 23. II. 1929 r. o popieraniu budowy tanich domów oraz

P. P. S. z dnia 19. II. projekt ustawy o budowie mieszkań dla ludności pracującej.

Projekt rządowy opiera cały program finansowy budowy małych mieszkań na:

1. Podwyżce czynszu lokatorów a mianowicie:

dla mieszkań	2 pokoj.	o 2%	co kwartał	do 140%
„ „	3 „	o 3 „	„ „	„ 160 „
„ „	4 „	o 4 „	„ „	„ 180 „
„ „	6—7 „	o 8 „	„ „	„ 200 „
„	ponad 7 „	10 „	„ „	

poczynając od 1. kwietnia 1929 r.

Dla mieszkań 1-pokojowych podwyżka ma się zacząć dopiero 1. I. 1931 r. po dojściu do 100% czynszu i dosięgnie 130%.

Z podwyżki uzyskanej 75% ma przypaść na fundusz budowlany 15% na remonty, reszta tj. 10% dla właściciela domu.

2. Podatek od placów niezabudowanych wynieść ma:

w miastach do	20.000 mieszkańców	1%
„ „	20—50.000 „	$1^1/_2$%
„ „	ponad 50.000 „	2%
w Warszawie	. . . . . .	$2^1/_2$%

Ponadto Rada Ministrów władna będzie poszczególne miasta zaliczyć do wyższej kategorji opodatkowania.

Tak Skarb Państwa jak Gmina będą miały prawo wywłaszczenia gruntu po cenie podanej przez właścieli:

3. Trzecim dochodem ma być podatek od przyrostu wartości od nieruchomości miejskiej.

1. o ile przyrost wartości nie przekracza 25% — wynosi 4% wartości przyrostu.
2. 25—50% — wyn. 7% wart. przyrostu.
3. 50—100% — „ 10% „ „
4. ponad 100% — „ 12% „ „

O ile sprzedaż nastąpi w ciągu roku podnosi się podatek o 50%, po 2 latach o 30%, po 3 latach o 20%, po 4 latach o 10%, po 5 latach o 5%.

Z wpływów tych tworzy się Państw. Fundusz Budowlany a nadto Min. Skarbu może zaciągnąć pożyczki i wypuszczać obligacje do łącznej wysokości 1 miljarda zł. zabezpieczone na nieruchomościach obciążonych pożyczkami udzielonemi z Państw. Funduszu Budowlanego i wolne są od podatków od kapitałów i rent, oraz od podatku dochodowego i majątkowego.

Z funduszu tego będą udzielane pożyczki — na budowę tanich mieszkań, oraz pokrycie różnicy oprocentowania. Pożyczki udzielane będą na 4% wraz z amortyzacją. Kontygent rocznego kredytu:

60% — kwoty na budowę mieszkań jednoizbowych,
20% — „ „ „ „ dwupokojowych,
20% — „ „ „ „ trzypokojowych.

Państw. Fund. Budow. będzie wykonywał zwierzchnie kierownictwo i nadzór nad finansowaną przez siebie akcję budowy domów.

Drogą rozporządzenia będzie określone:

1. Wielkość mieszkań, która może być finansowaną.

2. Uzależnienie kosztorysów od wysokości komornego, obliczonego z uwzględnieniem płac robotników i pracowników umysłowych, oraz inwalidów i emerytów.

3. Ścisłe określenie osób, które mogą korzystać z dobrodziejstwa akcji budowy tanich mieszkań.

4. Sankcje karne — w razie:
   a) przekroczenia powierzchni w stosunku do komornego;
   b) pobieranie wyższego komornego;
   c) odsprzedaży w celach zysku mieszkan.;
   d) uprawianie lichwy przez odnajmywanie mieszkań.

5. Przepisy o popieraniu masowego budownictwa.

6. Przepisy o towarz. społecznych dla budowy tanich mieszkań.

7. O Komitetach rozbudowy.

8. Zmiany dotychczasowych funduszów rozbudowy.

9. W sprawie obowiązku nabywania przez gminy placów.

10. Odstępywanie gruntów państwowych dla celów masowego budownictwa.

11. O inwestycjach miejskich dla uzbrojenia ulic w wodociągi, kanały itd.

12. O obowiązkach przedsiębiorców przemysłowych do wzięcia udziału w budownictwie mieszkań dla swoich pracowników.

Tą drogą spodziewa się projektodawca wyzyskania w ciągu pierwszych 10 lat 1·5 miljarda zł., w ciągu następnych 10 lat 2 miljardy zł., czyli po 20 latach 3·5 miljarda zł., a po doliczeniu 10% — jako 75% podatku z podwyżki czynszów od lokali handlowych i przem. — razem 3·85 miljarda zł., przyjmując koszt 1 izby na 7.000 zł. możność wybudowania około 550.000 izb.

Po latach 20 wysokość funduszu przekroczy 4 miljardy a suma odsetek i amortyzacji da około 100 miljonów zł., rocznie pozwalając na budowę 15—20 tysięcy izb.

Przypatrzmy się, jaki jest stosunek mieszkań w Polsce.

	1 izb.	2 izb.	3 izb.	4 izb.	5 izb. i wyż.
a) w miastach: na 1,342.156 mieszkań. jest	36%	30%	17%	13%	4%
b) na wsiach: na 3,511.988 mieszkań. jest	59%	29%	7%	4%	1%

Zaludnienie w mieszkaniach:

	Liczba mieszkań 1-izbowych mieszczących więcej jak 5 osób	Ludność tam mieszkająca	Ludność powyżej 10 osób
	izb	ludzi	głów
w miastach powyżej 20.000 mieszkańców	81.966	489.408 (12·5%)	13.306
w miastach poniżej 20.000 mieszkańców	77.088	481.403 (19%)	24.694
Ogółem . .	159.044	970.811	38.000

czyli 15% ludności miejskiej — razem około 1 miljona osób mieszka powyżej 5 osób w jednej izbie, a 38.000 osób mieszka w izbach powyżej 10 głów, w jednej izbie, a więc w jednej izbie 2 i 3 rodziny.

Ogółem w 475 tys. izb jest podwójnych gospodarstw 29.000, potrójnych 15.000.

Z zestawienia powyższego okazuje się, że kwestja budowy mieszkań małych, jest kwestją, nietylko pod względem zdrowotności, moralności, albo wprost bytu ludności miejskiej jest nagłą.

Małe mieszkania 1, 2 i 3-pokojowe stanowią 83% wszystkich mieszkań w miastach, a stosunek ten w Województwie Poznańskiem i Pomorskiem spada do 66%.

Jak wyżej wspomniałem ilość mieszkań w miastach Polski według statystyki z roku 1921, przedstawia się następująco:

Na 1,342.156 mieszkań przypada na:

jednoizbowych	36%	=483.176	mieszkań, czyli	483.176 izb
dwuizbowych	30%	=402.646	„ „	805.292 „
trzyizbowych	17%	=228.166	„ „	684.498 „
czteroizbowych	13%	=174.480	„ „	697.920 „
pięcio- i wyżej	4%	= 53.686	„ „	269.430 „
			Ogółem . .	2,940.316 izb

Na wsi ogółem jest: 3,512.000 mieszkań, 5,757.280 izb.

W programie nie uwzględniono ani obciążenia gmin wiejskich ani program ich rozbudowy, bo to musi być przedmiotem osobnego załatwienia.

Projekt ustawy jednej i drugiej składa właściwy ciężar dostarczenia funduszów na budowę mieszkań, na średnie mieszkanie 2—4-pokoj., a więc na sfery urzędnicze i drobno mieszczańskie, bo dużych mieszkań jest zaledwie 4%. I tu zachodzi niebezpieczeństwo, czy zdolność płatnicza tych sfer będzie w stanie zaspokoić oczekiwania dostarczenia tych funduszów — w tych rozmiarach jak projekt przewiduje. Bezwątpienia dzisiejszy stan dłużej tolerowany być nie może, by jeden obywatel płacił za mieszkanie np. 3-pokojowe z kuchnią, chroniony ustawą lokatorów, 100 zł., a drugi niechroniony 250—300 zł. Mieszkanie jest przedmiotem pierwszej potrzeby i tak jak chleb czy mięso winien każdy mieszkaniec otrzymywać po jednakowej cenie. Bezwzględnie jest słuszną zasadą, że nie może być uprzywilejowanych lokatorów i z czasem wszystkie czynsze tak w nowych, jak i w starych budynkach winny się zrównać, zachodzi tylko pytanie, w jakim okresie to ma się stać? Projekt ustawy rządowej określa ten okres przez podwyższenie czynszu na 5 lat.

Drugiem pytaniem, które zasadniczo winno być rozstrzygnięte jest, czy tylko sami lokatorzy średnich mieszkań i większych mają ponieść ciężar dostarczania funduszów dla złagodzenia klęski mieszkaniowej, gdyż projekt P. P. S. nie przewiduje podwyżki dla mieszkań jedno- i dwuizbowych.

Zdaniem mojem — w budowie mieszkań zainteresowane są trzy czynniki:

1. przyszli lokatorzy, a więc nazwijmy ich — b e z d o m n i, którzy mogą płacić normalny czynsz, nie posiadają jednak funduszów na kupowanie obecnie mieszkań, płacenia odstępnego, względnie płacenia wysokich czynszów w nowo budujących się domach, domach prywatnych, gdzie właściciele może słusznie szukają dobrego oprocentowania włożonego kapitału. Nie możemy zapominać, że ceny robocizny i materjałów w stosunku do przedwojennych wzrosły od 50 do 60%. Nie należy się łudzić, że w społeczeństwie powojennem znajdą się dobrodzieje, bo tak ich wypada nazwać — kapitaliści, którzyby chcieli budować małe mieszkanie, bo już przed wojną we wszystkich państwach na zachodzie pojawiła się tendencja usuwania się kapitału dla budowania małych mieszkań, z powodu ryzyka niepłatności małego lokatora. Już przed wojną niektóre Państwa stwarzały specjalną ustawę i dostarczały funduszów na ulgowych warunkach dla budownictwa małych mieszkań, i dziś Państwo część tych funduszów dostarczyć musi

2. Drugim zatem czynnikiem, któremu zależeć musi prócz interesowanych na rozwiązaniu kwestji mieszkaniowej, dla utrzymania spokoju, dla ochronienia swego obywatela przed degeneracją wskutek niehygienicznego mieszkania — j e s t P a ń s t w o. Skarb Państwa zatem musi pokryć różnicy kosztów budowy i oprocentowania kapitału tak, aby lokator przyszły mógł ze swoich poborów, czy nim jest pracownik umysłowy, czy fizyczny, pokryć czynsz bez uszczerbku dla swojej egzystencji. Wiadomo,

*

że przed wojną robotniki na opłatę mieszkania wydawał 4—8% swego zarobku tak wykazała ankieta mieszkaniowa. Urzędnicy i ogółem pracownicy umysłowi wydawali 15 do 20% swoich poborów. Urzędnik zatem przed wojną pobierający 300 Kor. miesięcznie, płacąc za mieszkanie 2 pokoj. z kuchnią 60 Kor., czyli 20% swej pensji, mógł się utrzymać. Dziś takie mieszkanie w nowym budynku kosztować będzie około 200 zł., a więc urzędnik musiałby zapłacić 66% swej pensji, czyli egzystencja jego byłaby niemożliwą. Podobnie i robotnik. Nierzadkie są wypadki, że sublokatorzy, czy współlokatorzy płacą za kąt a więc za łóżko 20—30 zł. miesięcznie. Czynsz zatem w nowych domach, jeżeli ma być dostępny nie może być obliczany w stosunku do kosztów budowy i oprocentowania kapitału, ale w stosunku do zdolności płatniczej swego lokatora, a przytem nie możemy zapominać, że roczny przyrost ludności w Polsce wynosi około pół miljona głów rocznie, a zatem zwlekanie z podjęciem na wielką skalę akcji budowlanej w najkrótszym czasie, jest rzeczą bardzo pilną, gdyż opóźnienie może zagrażać spokojowi w Państwie. Pozatem wielka akcja budowlana powoła do życia cały przemysł budowlany, będący dziś w zastoju, gdyż nie trzeba zapominać, że jeden murarz na szychcie pociąga za sobą około 15 dalszych robotników i sto kilkadziesiąt tysięcy bezrobotnych znaleść może godziwy zarobek i pracę.

3. Trzecim czynnikiem interesowanym w budowie mieszkań jest obecny lokator chroniony ustawą o ochronie lokatorów. Nie może on ponosić całych kosztów budowy nowych domów, lecz bezwarunkowo winien się przyczynić w jednej trzeciej do kosztów tej budowy. Nie może on być uprzywilejowanym obywatelem, dlatego, że udało mu się znaleść dach nad głową, że jest chroniony ustawą, ale zato dobrodziejstwo i spokój musi przyniać się do rozwiązania problemu mieszkaniowego ale w ramach swoich zdolności płatniczych.

Program finansowo-budowlany.

Komisja ankietowa przy Komitecie ekonomicznym Rady Ministrów stwierdziła, że w Polsce brak obecnie około 250.000 mieszkań. Daleki jestem od stawiania programu jak go postawił Kongres londyński z 1920 r., uważając go za ideał, dla Polski obecnie niedościgniony, a mianowicie 4-ro izbowego mieszkania, z których jedna izba traktowana jest jako kuchnia mieszkalna, jedna jako sypialnia rodziców, a dwie jako sypialnie dzieci, rozdzielonych według płci, gdyż z poprzednich cyfr wykazałem, że 15% ludności miejskiej w miastach mieszka w jednej izbie, cisnąc się po 5 do 10 głów. Przytem zaznaczyć muszę, że i te mieszkania 4-izbowe angielskie nie przekraczają czasem 40—45 m^2 powierzchni, aczkolwiek niemieckie budowle o 3-ech izbach wahają się od 40—80 m^2, zaś w oszczędności tej poszedł Wiedeń najdalej, gdzie mieszkanie 2-izbowe wynosi 38 m^2, a wys. 2 *m* 75 *cm*.

Przyjąwszy program powyższy 250.000 mieszkań rozkładem ich koszt i ugrupowania w następujący sposób:

1.	100.000	jednoizbow.	à 6.000 zł.	. .	600,000.000 zł.
2.	80.000	pok. i kuch.	„ 11.000 „	. .	880,000.000 „
3.	50.000	2 pok. i kuch.	„ 18.000 „	. .	900,000.000 „
4.	15.000	3 „ „ „	„ 28.000 „	. .	420,000.000 „
5.	5.000	4 „ „ „	„ 40.000 „	. .	200,000.000 „
		Ogółem — koszt		. .	3,000.000.000 zł.

Dla wykonania zatem programu w ciągu 10-ciu lat, potrzeba rocznie 300,000.000 zł., który to kredyt proponowałbym uzyskać w następujący sposób:

1. Odbudowa oszczędności. Odbudowanie zmysłu oszczędności w dzisiejszych czasach możliwem jest tylko w tej formie, że klijent będzie miał 100% pewności, że składki jego ani nie przepadną, ani się nie zdewaluują. Musimy sobie zdać sprawę z tego, że przedwojenny kapitał w bankach oszczędnościowych, nie był składany, ani przez wielkich przemysłowców, ani właścicieli ziemskich, lecz były to groszowe oszczędności szerokich mas pracowników umysłowych i fizycznych, którzy składając swe oszczędności, bezwiednie tworzyli kapitały budowlane, za które budowano przy własnym kapitale wynoszącym 10—20% — resztę z pożyczek budowlanych i hipotecznych. Należy zatem stworzyć gwarancję dla nowych oszczędności budowlanych w tej formie, że włożony pieniądz pójdzie na budowę ale własnego mieszkania. Należy zatem wypuścić akcje mieszkaniowe, czyli stworzyć wielką kooperatywę mieszkaniową dla 250.000 mieszkań. Akcje te musiałyby być spłacalne tak jak program przewiduje w ciągu 10-ciu lat, a mianowicie:

				rocznie	za 10 lat
a)	50.000 izb —	akcja à	120 zł.	6,000.000	1.200 zł.
b)	50.000 „ —	„ „	240 „	12,000.000	2.400 „
c)	80.000 pok. kuch.	„ „	360 „	288.000.000	3.600 „
d)	50.000 2 „ „	„ „	600 „	30,000.000	6.000 „
e)	15.000 3 „ „	„ „	1200 „	18,000.000	12.000 „
f)	5.000 4 „ „	„ „	1800 „	9,000.000	18.000 „
razem 250.000 mieszkań		. . . . .	rocznie	103,800.000	= 103·8 milj. zł.

Roczne wkładki zatem pokryją $^1/_3$ zapotrzebowanego kredytu 3·8 mil. złotych, jako nadwyżka. Akcje te byłyby wylosowywane w stosunku procentowym do udziałów tak, że rocznie przychodziłoby do budowy 25.000 mieszkań w środowiskach, gdzie głód mieszkaniowy występuje w całej pełni (Komisja ankietowa stwierdziła, że w samej Warszawie brak około 60.000 mieszkań). Program ten ujęty w tej formie daje możliwość rozbudzenia, zmysłu oszczędnościowego i do pewnego stopnia przymusu oszczędzania, iż ten, który nie będzie oszczędzał nie ma widoków zapewnienia sobie ani rodzinie dachu nad głową. W razie wylosowania akcji, właściciel akcji staje się właścicielem mieszkania, na którym ciążyć będzie dług hipoteczny, o którym mowa poniżej.

Aby mieszkania te można było przez ich lokatorów względnie właścicieli nowych amortyzować, przyjmuję wraz z projektem rządowym oprocentowanie i amortyzację na lat 50 w stosunku 4% rocznie, licząc się jednak, że w okresie dziesięciolecia ceny materjałów i robocizny mogą wzróść, przyjmuję koszt budowy:

				z amort. roczną	miesięcznie jako opłata czynszu z amortyzacją
a)	stancji małej . .	6.500	zł. à 4%	260 zł.	21·66 zł.
b)	izba większa . .	8.000	„ „ „	320 „	26·66 „
c)	pokój z kuchnią	14.000	„ „ „	560 „	46 66 „
d)	2 pok. „ „ .	21.000	„ „ „	840 „	70·— „
e)	3 „ „ „ .	30.000	„ „ „	1.200 „	100.00 „
f)	4 „ „ „ .	40.000	„ „ „	2.000 „	166·66 „

Wylosowany akcjonarjusz otrzymując mieszkanie na własność dopłaca, o ile miał naprzykład akcje na małą stancję i płacił rocznie na akcje 120 zł. a teraz ma płacić 260 za mieszkanie wraz z amortyzacją, dopłaca 140 zł. rocznie, czyli razem płaci 21·66 zł. miesięcznie, jest właścicielem mieszkania i amortyzuje go w ciągu 50-ciu lat, przyczem mogłaby być zastrzeżona możliwość wczejszego spłacenia długu.

Jak wyżej wspomniałem przyszli właściciele mieszkań, którzy będą hipotecznymi właścicielami, co wymagać będzie zmiany prawa hipotecznego, własną oszczędnością zdobędą trwały dach nad głową. Ich oszczędności w kwocie 103·8 milj. rocznie pokrywają zaledwie $^1/_3$ kosztów i zapotrzebowania kredytów.

2. Powyżej wspomniałem, że projekty ustaw wniesione chcą cały ciężar potrzebnych funduszów przerzucić na obecnych lokatorów. Według powyżej przedłożonej tabeli w miastach znajduje się: 1,342.156 mieszkań, co daje około 3,000.000 izb. Obciążenie w wysokości 4 zł. na

izbę miesięcznie, daje fundusz 144,000.000 zł. rocznie, z czego $^1/_4$ t. j. 36 mil. zł. przypadłoby właścicielom domów na prowadzenie remontów i utrzymanie domów, gdy wskutek kilkunastoletniego zaniedbania znacznie ucierpiało, zaś 108,000.000 zł. wpływałoby do funduszu budowlanego. W ten sposób nie groziłaby dewastacja istniejących domów i mieszkań — zaś lokatorzy nie byliby nadmiernie przeciążeni.

3. Wreszcie trzeci czynnik zainteresowany w kwestji budowy mieszkań, jak wyżej wspomniałem — jest Państwo, a udział w okresie dziesięcioletnim wyniesie: około 1,000.000.000 czyli rocznie: 100,000.000. Kwotę tę trudno będzie uzyskać z normalnego budżetu i prawdopodobnie trzeba się będzie uciec do wypuszczenia obligacyj mieszkaniowych, przy możliwości lokowania w Instytucjach ubez. itd. (Należałoby również przyjąć zasadę, że wszystkie wadja i kaucje na wszelkie dostawy państwowe i samorządowe winny być w 50% składane w obligacjach mieszkaniowych) na oprocentowanie których będą służyć: nadwyżka z poz.: 1. ...3,800.000 zł. rocznie oraz dopłata do akcji po pierwszym roku wylosowanych w kwocie: ...4,000.000 zł. na amortyzację — razem: 7·8 milj. W następnym roku o dalsze 4 miljony zwiększone spłaty amortyzacyjne, czyli 11·8 miljonów. W następnym — o dalsze 4 miljony, czyli 15·8 miljonów i t. d., które w dziesiątym roku wyniosą: 43,800.000 zł.

Ponieważ akcja w tej formie, obliczona na 10 lat, kończy program po 10 latach, wpłaty od akcjonarjuszy w 11-ym roku wyniosą: 100 + 43·8 = 143,800.000 przez dalsze 40 lat, nadwyżka powstała przy amortyzacji obligacji oraz z pozycji 2-giej 108,000.000 od lokatorów, tytułem 4 złotowych opłat od izby. Razem: 251·8 milj. zł. dają podstawę do wszczęcia nowej akcji, nazwijmy ją serją B, na tych samych zasadach, z czego jednak 151·8 mil. mogłoby być przeznaczone na amortyzacje dawnych i oprocentowanie nowych obligacji. Na pokrycie interkalarji oraz możliwych strat, ewentualnych zwyżek służyć winien fundusz uzyskany z opodatkowania placów niezabudowanych oraz podatek, uzyskany, z przyrostu wartości przy sprzedaży placów. Gdyby w poz. 2 przyjąć od 3,000.000 izb dla właścicieli 1 zł. miesięcznie od izby, pozostałaby nadwyżka w kwocie: ...8,000.000 zł. z której możnaby udzielać gminom pożyczek i subwencyj na uzbrojenie ulic, wodociągów, kanalizacji, światła elektr. przy doprowadzeniu placów tych do stanu używalności, na których mają powstać mieszkania z funduszu tego budowane.

Zachodzi teraz pytanie, kto może korzystać z tych dogodnych i ulgowych kredytów. Ponieważ kredyt ograniczony jest na wielkość mieszkania, temsamem i powierzchnia maksymalna jest ograniczoną, a zatem wyklucza to możliwość, jak dotychczas miało miejsce przez niektóre kooperatywy warszawskie budowania luksusowych mieszkań dla jednostek z krzywdą i uszczerbkiem dla funduszu, a temsamem dla innych potrzebujących. Mam wrażenie, że może być więcej zgłaszających, jak program obejmuje i dlatego należałoby przy subskrypcji na akcje zapewnić stosowną ilość mieszkań funkcjonarjuszom państwowym i samorządowym, stałym robotnikom, instytucji użyteczności publicznej oraz tym pracownikom umysłowym i fizycznym, których zdolność finansowa do uiszczenia opłat jest bezsporna.

Powrotem do maksymy uświęconej „Oszczędności i pracy“ rozwiązać można „Problem mieszkaniowy“.

O organizacji budowy samej — pociągnięciu gmin do współpracy — o produkcji materjałów i standaryzacji pomówię drugim razem.

„Czasopismo Techniczne“.

ZASADY ORGANIZACJI IZB INŻYNIERSKICH W POLSCE.

(Projekt ustawy opracowany przez prez. Inż. K. Gąsiorowskiego).

A. Postanowienia ogólne.

1. Celem zastępstwa wszystkich inżynierów pracujących zawodowo poza agendami dla Państwa zastrzeżonemi, obrony ich interesów, strzeżenia godności powołania, utrzymania i podniesienia kultury społecznej, należytego ocenienia zadań inżynierów w życiu gospodarczem i społecznem Państwa, opinjowania zamierzeń technicznych ze stanowiska interesów gospodarczych i technicznych, występywania z inicjatywą w odniesieniu do potrzeb wykonania pewnych prac technicznych — ustosunkowania się inżynierów do spraw społecznych i gospodarczych w odniesieniu do przedsiębiorstw technicznych — tworzy się Izby Inżynierskie.

2. Ustanawia się następujące Izby Inżynierskie: w Warszawie, Poznaniu, Krakowie, Lwowie i Wilnie.

3. Wszyscy w okręgu Izby Inżynierskiej mającej stałą siedzibę inżynierowie prywatni, zatrudnieni samodzielnie lub jako pomocnicy, dalej pracujący na rozmaitych stanowiskach w przedsiębiorstwach prywatnych i samorządowych i tych państwowych, które nie należą do zakresu komunikacji Poczty, Telegrafów, Telefonów i Monopolów, należą do Izby danego okręgu i są obowiązani spełniać te obowiązki, które na nich należenie do Izby nakłada.

4. Wymienieni powyżej inżynierowie są obowiązani w przeciągu dni 14 donieść odnośnej Izbie, w której okręgu

mają stałą siedzibę o miejscu swego zamieszkania, jakoteż podać wszystkie dane począwszy od ukończenia studjów, a odnoszące się do czasu ich praktyki zawodowej i rodzaju tej praktyki. Inżynierowie emeryci państwowi lub samorządowi, o ile zajmują się sprawami swojego zawodu, są obowiązani również do zgłoszenia się w oznaczonym powyżej czasie.

O ile nie wykonują zawodu, to należenie do Izby, a zatem także i zgłoszenia się pozostawione jest ich swobodnej woli. Ci inżynierowie, którzy świeżo ukończyli studja (uzyskali dyplom) są obowiązani w przeciągu 6 miesięcy od uzyskania dyplomu zgłosić się w Izbie okręgu, w którym przebywają, o ile w tym czasie nie wstąpili do służby techniczno-administracyjnej, państwowej lub samorządowej, względnie do służby w przedsiębiorstwach państwowych należących do zakresu Komunikacji, Poczty, Telefonów, Telegrafów i Monopoli.

5. Ze względu na przeciąg czasu wykonywania zawodu inżynierskiego dzielą się inżynierowie w stosunku do Izb Inżynierskich na dwie grupy:

I. Do grupy pierwszej należą: wszyscy inżynierowie, którzy uzyskali uznanie uprawnień ze strony Państwa (obecnie przysięgli mierniczowie uprawnieni architekci i inni inżynierowie, po myśli ustawy budowlanej). Ci inżynierowie, którzy się o takie uznanie ze strony Państwa nie ubiegali, ale którzy posiadają przynajmniej o jeden rok dłuższą praktykę zawodową, jaka jest potrzebna do uzyskania uprawnienia samodzielnego wykonywania praktyki.

Dalej ci inżynierowie, którzy po uzyskaniu uznania ze strony Państwa przynajmniej przez dwukrotny okres czasu, jaki do tego uznania jest potrzebny w zawodzie, co do którego uznanie otrzymali, dalej pracowali i przez Państwo zostali zaprzysiężeni jako inżynierowie znawcy (doradcy).

Do tej grupy należą także ci profesorowie przedmiotów fachowych inżynierskich, zajęci w szkołach politechnicznych i wyższych przemysłowych, którzy uzyskali prawo używania tytułu zaprzysiężonego znawcy, którzy zatem są obowiązani do należenia do Izb Inżynierskich. Tutaj należą także wszyscy do Izb należący emeryci państwowi i samorządowi. Wreszcie należą do tej grupy ci nie-inżynierowie, którzy z mocy obowiązujących ustaw uzyskali w pewnej kategorji zajęć takie same prawa jak inżynierowie.

II. Do grupy drugiej należą: wszyscy inżynierowie nie zatrudnieni w służbie państwowej lub samorządowej, jakoteż w przedsiębiorstwach Państwa nie należących do zakresu Komunikacji, Poczt, Telegrafów, Telefonów i Monopoli. W wypadkach wątpliwych, do której grupy ma być inżynier zaliczony — rozstrzyga Zarząd Izby Inżynierskiej. O ile mogą być dopuszczeni do należenia do Izb Inżynierskich ci nieinżynierowie, którzy mają w pewnej kategorji zajęć technicznych ograniczone uprawnienia — o tem zadecyduje Ministerstwo Robót Publicznych, o ile taki wniosek będzie przedstawiony przez większość Izb Inżynierskich.

B. Władze Izb Inżynierskich.

6. Walne Zebranie winno być zwoływane z początkiem roku kalendarzowego i w każdym wypadku, gdy zażąda tego czwarta część członków Izby pisemnie od Zarządu. Zwoływanie ma nastąpić co najmniej na 8 dni przedtem, przyczem należy podać porządek dzienny. Pierwsze Walne Zgromadzenie zwołuje Województwo nadzór sprawujące, jakoteż i każde inne w wypadkach nie funkcjonowania Zarządu z jakiegokolwiekbądź powodu.

Walne Zebranie jest zdolne do uchwał, jeżeli przynajmniej $^1/_3$ część członków jest obecną, o ile to niema miejsca, to w godzinę po terminie wyznaczonym w zaproszeniu może się odbyć Walne Zebranie przy każdym komplecie i którego uchwały są prawomocne.

Członkowie Izby obowiązani są usprawiedliwić nieobecność.

Do Walnego Zgromadzenia Izby Inżynierskiej należą wszystkie sprawy dotyczące interesów członków Izby jakoteż wyrażenia opinji o pracach technicznych, mających być wykonanemi lub będących w wykonaniu przez Państwo lub Samorządy.

Zajęcie stanowiska w odniesieniu do zagadnień społecznych, będących w związku z pracą techniczną.

O ile te sprawy należą do zakresu Zarządu, to uchwały odnośne są wyrazem życzeń, których przeprowadzenie należy do Zarządu.

W szczególności należy do Walnego Zgromadzenia:

a) uchwalenie regulaminu dla siebie, dla Zarządu, dla sądu honorowego i dla Sekcyj zawodowych.

Zatwierdzenie tych regulaminów zastrzeżone jest Ministerstwu Robót Publicznych.

b) Wypowiedzenie się w sprawach objętych sprawozdaniem Zarządu;

c) Wybór członków Zarządu, komisji rewizyjnej, sądu honorowego;

d) Badanie i zatwierdzenie rachunków;

e) Zatwierdzenie preliminarza i oznaczenie wysokości wkładek i innych opłat;

f) Wypowiedzenie się co do środków, z pomocą których cele i zadania Izby mogłyby być najlepiej osiągnięte;

g) Uchwalenie utworzenia instytucji wzajemnego popierania się materjalnego, na wypadek choroby, stałej niezdolności do pracy, starości, jak również zabezpieczenia wdów i sierót po członkach;

h) Uchwalenie utworzenia delegatur poza siedzibą Izby i określenia ich zakresu działania.

7. Zarząd Izby składa się z 9—15 członków i 5—8 zastępców. Komisja rewizyjna z 3 członków i 1 zastępcy. Do sądu dyscyplinarnego wybiera się 9—15 członków. Wszyscy członkowie Izby, którzy nie są wykluczeni od prawa wyborczego mają prawo wyboru i wybieralności.

Wykluczeni są członkowie:

a) których Władza Państwowa zawiesiła w ich czynnościach;

b) którym Zarząd Izby na podstawie wyroku sądu honorowego odebrał prawo wyboru i wybieralności;

c) którzy pozostają w śledztwie prowadzonem przez Sąd honorowy;

d) którym prawo wyboru i wybieralności odebrał Zarząd z powodu niewypełniania obowiązków względem Izby.

Wszystkich wymienionych funkcjonarjuszy Izby wybiera się na lat 3.

Bez uzasadnienia powodu, nie można odmówić przyjęcie wyboru, za wyjątkiem, jeżeli wybrany pełnił już przedtem jedną z funkcyj w Zarządzie, sądzie dyscyplinarnym lub komisji rewizyjnej, przyczem jednak odmówić może wyboru co do funkcji, którą poprzednio popełnił.

Wszyscy wybrani pełnią funkcje aż do ukonstytuowania się nowego Zarządu.

Stosunek reprezentantów rozmaitych grup i kategoryj w Zarządzie Izby normuje się w następujący sposób:

Z grupy drugiej ilość członków Zarządu nie może przekraczać jednej czwartej ogólnej ilości członków Zarządu — tak samo i ilość Członków należących do jednej kategorji zawodu inżynierskiego, nie może być większą od jednej czwartej ogólnej ilości członków Zarządu.

Ten sam stosunek winien być zachowywany o ile możności przy wyborze zastępców.

Przynajmniej połowa członków Zarządu i zastępców musi mieć stałą siedzibę w miejscu urzędowania Izby.

Do prawomocności uchwał potrzebną jest obecność połowy wszystkich członków Zarządu.

Zastępcy członków biorą udział w posiedzeniach z głosem doradczym, w miejsce członka Zarządu, który dostatecznie usprawiedliwił przed posiedzeniem swoją nieobecność — może Prezydent powołać zastępcę, o ile możności należącego do tej samej kategorji zawodu inżynierskiego, który wtedy ma głos stanowczy.

Zarząd Izby jest powołany:

a) do wypowiedzenia się i powzięcia uchwał we wszystkich sprawach dotyczących interesów inżynierów, członków Izby, ich stanowiska społecznego i gospodarczego;

b) obrony znaczenia i godności zawodu;

c) zamierzonych prac technicznych i techniczno-gospodarczych przez Państwo lub Samorządy — i do samoistnego występowania z inicjatywą odnośnie do prac techniczno - gospodarczych;

d) do wypowiedzenia się w sprawach społecznych w odniesieniu do prac technicznych i techniczno - gospodarczych;

e) do wypowiadania się w sprawach organizacyjnych, odnoszących się do inżynierów prywatnie pracujących, jakoteż i władz rządowych i samorządowych mających charakter techniczny lub gospodarczo - techniczny, do wyrażania opinji o zarządzeniach odnoszących się do tych spraw organizacyjnych;

f) do wyrażenia opinji o kwalifikacjach kandydata starającego się o uprawnienie do samoistnego wykonywania zawodu i do osiągnięcia uprawnienia inżyniera znawcy.

Do Zarządu należy prowadzenie agend Izby, a więc:

a) załatwienie spraw gospodarczych, ściąganie wkładek i opłat;

b) wykonywanie uchwał Walnego Zgromadzenia;

c) zwoływanie Walnego Zgromadzenia i przedstawienia spraw mających być na porządku dziennym;

d) przedkładanie Walnemu Zgromadzeniu sprawozdań z czynności zamknięć rachunkowych i preliminarza;

e) prowadzenie spisu inżynierów wogóle jak i spisów wedle grup i kategoryj;

f) prowadzenie spisu tych inżynierów, którzy zamierzają uzyskać uprawnienie do samoistnego wykonywania zawodu i ku temu celowi zostali w Izbie przez uprawnionych inżynierów zgłoszeni jako ukwalifikowani kandydaci przyczem ciąży na uprawnionych inżynierach obowiązek zgłaszania przyjęcia takich kandydatów, jakoteż podawania każdoczesnych zmian i to w przeciągu dni 14-tu po przyjęciu lub zaszłej zmianie.

Izbie inżynierskiej przysługuje prawo ściągnięcia zaległych wkładek i uchwalonych przez Walne Zgromadzenie innych opłat w drodze egzekucji administracyjnej za pośrednictwem Władz administracyjnych.

8. Komisja rewizyjna ma prawo rewidowania każdocześnie rachunkowości skontrolowania kasy i ma obowiązek uczynienia tego po skończonym roku administracyjnym, który zbiega się z rokiem kalendarzowym. Spostrzeżenia w ciągu roku udziela Zarządowi, a po upływie roku zdaje sprawę na Walnem Zgromadzeniu.

9. Zarząd Izby obowiązany jest także pośredniczenia w sporach między Członkami jakoteż załatwienia ugodowego zażaleń wnoszonych przeciw Członkom Izby, a dotyczących spraw zawodowych, w nieporozumieniach zawodowych między Członkami są oni obowiązani przed udaniem się na drogę sądową zażądać pośrednictwa Izby w ten sposób, że każda strona wybiera z grona Zarządu po jednym arbitrze, którzy znów z grona Zarządu mają zgodzić się na superarbitra.

W tych wypadkach sporów między Członkami przysługuje także prawo stronom zwaśnionym wybrać po dwóch arbitrów, z których jeden może być z poza grona Zarządu.

W takich wypadkach dopuszczalnym jest wybór superarbitra także z grona Członków sądu dyscyplinarnego. O ileby wybrani arbitrzy nie mogli się pogodzić co do osoby superarbitra, to Prezydent Izby naznacza go z urzędu.

W wypadkach zażaleń wniesionych przeciw Członkom Izby w sprawach zawodowych, przez osoby trzecie. Prezydent Izby winien zarządzić zejście się przeciwników, celem doprowadzenia do porozumienia, a o ile do takiego porozumienia nie dojdzie, za zgodą strony nie będącej Członkiem Izby, przekazać całą sprawę Zarządowi, który w tych wypadkach decyduje jako sąd polubowny.

Wyroki lub ugody we wszystkich sprawach, które polubownie zostały załatwione, zaopatrzone podpisem Przewodniczącego Sądu i Prezydenta Izby mają wszelkie prawa i znaczenie.

10. Sąd dyscyplinarny ma obowiązek wkroczenia:

a) w wypadkach zaniedbania obowiązków względem Izby,

b) w wypadkach naruszenia godności stanu lub wykroczeń zawodowych.

Odnośnie do tego rodzaju spraw wyznacza Prezydent Izby senat złożony z 3 członków Sądu dyscyplinarnego, który sprawę rozpatruje i wydaje wyrok.

W sprawach pod *b)* wymienionych przysługuje obwinionemu prawo uchylenia jednego z wyznaczonych członków senatu ale tylko raz jeden, w miejsce uchylonego powołuje Prezydent Izby innego członka sądu dyscyplinarnego.

Procedura funkcjonowania Sądu, wysokość i rodzaj kar, jakoteż odwołania do wyroku mają być uregulowane osobnym regulaminem, który ulega zatwierdzeniu Ministerstwa Robót Publicznych po porozumieniu z Ministerstwem Sprawiedliwości.

11. Członkowie Zarządu wybierają z grona swojego na najbliższem posiedzeniu po Walnem Zgromadzeniu, na którem dokonano wyboru Zarządu Prezydenta i jednego lub dwóch Wiceprezydentów. Wybór ulega zatwierdzeniu przez Prezydenta Rzeczypospolitej z tem, że w wypadku niezatwierdzenia, ustępuje cały Zarząd, tak, że muszą być przeprowadzone nowe wybory.

12. Prezydent względnie w razie jego przeszkody Wiceprezydent zastępuje Izbę na zewnątrz i wewnątrz — wyznacza członkom Zarządu czynności, zwołuje posiedzenia Zarządu i Walne Zebranie i przewodniczy na nich, wyznacza skład senatu dyscyplinarnego, jest władny zawiesić uchwałę Zarządu, a nawet Walnego Zgromadzenia,

jeżeli uważa, że taka uchwała nie jest zgodna z treścią i duchem ustawy o Izbach Inżynierskich.

W wypadkach zawieszenia uchwały obowiązany jest do dni 5-ciu przedłożyć całą sprawę Województwu nadzór sprawującemu, które rozstrzyga ostatecznie.

C. Sekcje zawodowe.

13. Celem czujniejszej obrony interesów zawodowych pewnej kategorji inżynierów mogą być w łonie Izby Inżynierskiej tworzone sekcje zawodowe. Mają one służyć zarządowi jako ciała informujące z jednej strony, a z drugiej zwracać się do Zarządu Izby z pewnemi postulatami, w sprawach dotyczących kategorji, którą reprezentują. Stosunek Sekcji do Izby Inżynierskiej ma być określony zatwierdzonym przez Walne Zgromadzenie Izby Inżynierskiej regulaminem, tutaj się zaznacza, że w razie nieporozumienia między Zarządem Izby a sekcją, ma Zarząd Izby obowiązek do 5-ciu dni od wniesienia pisemnego oświadczenia przez sekcję, przedłożyć go wraz z swoją opinją Ministerstwu Robót Publicznych, które ostatecznie sprawę rozstrzyga.

14. Nadzór nad Izbami Inżynierskiemi ma Województwo w miejscu siedziby Izby, ma ono prawo wysyłać na posiedzenia Zarządu i Walne Zebranie swojego przedstawiciela, ma prawo zwracać uwagę tak na sprawowanie czynności i może nawet zawiesić Zarząd w urzędowaniu i zamianować aż do przeprowadzenia nowych wyborów swojego Komisarza.

15. Cały tok urzędowania Izby Inżynierskiej winien być ujęty w regulaminie, który ma być zatwierdzony przez Ministerstwo Robót Publicznych.

16. Przeciw zarządzeniom Zarządu odnośnie do Członków Izby, przysługuje odwołanie do Województwa, które w odniesieniu do Członków, jeżeli jest zgodne z zarządzeniem Zarządu jest stanowcze, o ile zaś nie jest zgodne, to przysługuje prawo odwołania do Ministerstwa Robót Publicznych, o ile w ustawie lub regulaminie nie jest inaczej przewidziane. Od zarządzeń Województwa odnoszących się do pełnienia czynności przez Walne Zebranie, Zarząd lub Prezydenta, — przysługuje Izbie inżynierskiej prawo wniesienia rekursu do Ministerstwa Robót Publicznych w przeciągu czterech tygodni od doręczenia rezolucji Województwa.

17. Rada Ministrów jest upoważnioną z mocy niniejszej ustawy na podstawie wniosków Ministra Robót Publicznych — ewentualnie po porozumieniu się z innemi Ministerstwami interesowanemi, do określenia warunków, pod któremi inżynier będzie uprawniony do wykonywania samodzielnej praktyki zawodowej i do rozdziału tego rodzaju uprawnień pomiędzy poszczególne kategorje inżynierów. Wydane na podstawie takiej uchwały Rozporządzenie posiada moc prawną, czyniącą zadość postanowieniom art. 2 ustawy z 21 września 1922 Dz. U. R. P. Nr. 90 w przedmiocie tytułu inżyniera.

Z chwilą wejścia w życie tego rozporządzenia tracą moc wszelkie dotychchczasowe przepisy odnoszące się do wykonywania samoistnej praktyki, a wydane przez poszczególne Ministerstwa.

18. Ministerstwo Robót Publicznych w porozumieniu z innemi interesowanemi Ministerstwami jest uprawnione do wydawania wszelkich rozporządzeń i wprowadzenia zmian w granicach zasadniczych niniejszej ustawy — jakoteż w granicach Rozporządzenia Rady Ministrów odnoszącego się do warunków samodzielnej praktyki inżyniera.

19. Ustawa niniejsza wchodzi w życie w 14 dni po dniu jej ogłoszenia.

D. Postanowienia przejściowe.

20. W przeciągu 6-ciu miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy zwoła Województwo miejsca siedziby Izby Inżynierskiej Walne Zgromadzenie wszystkich inżynierów wymienionych pod 3 i 4 w okręgu Lwowskiej Izby Inżynierskiej jako już istniejącej, Walne Zebranie zwoła na podstawie dat dostarczonych przez Województwo we Lwowie Zarząd Izby Inżynierskiej.

Walne to Zebranie wybierze wszystkie organa Izby, a zatem Zarząd Członków Sądu dyscyplinarnego i Komisję rewizyjną — które sprawują czynności aż do czasu w tej ustawie naznaczonego (punkt 23) przyczem w szczególności przy wyborze Zarządu uwzględnić należy o ile możności postanowienia odnoszące się do stosunku ilościowego członków wchodzących w skład Zarządu każdej z grup i każdej kategorji (punkt 7).

Na tem Walnem Zebraniu mają być powzięte uchwały także co do wysokości wkładek i ewentualnych innych opłat.

21. Po ukonstytuowaniu się Zarządu i wyboru Prezydenta i jego zastępcy względnie zastępców, mają być wdrożone prace około uzupełnienia rejestracji tak, ażeby w najkrótszym czasie wszyscy w danym okręgu Izby Inżynierskiej mający stałą siedzibę inżynierowie posiadający po temu warunki znaleźli się w spisie.

22. Równocześnie ma Zarząd obowiązek zajęcia się opracowaniem warunków, pod któremi inżynier będzie uprawniony do wykonywania samodzielnej praktyki zawodowej, przyczem mieć należy na względzie unormowane warunki w ustawie z 15 lipca 1925 o mierniczych przysięgłych i o polskiej ustawie budowlanej z 26 lutego 1928 Dz. U. R. P. Nr. 23.

23. Do dwóch lat od dnia wejścia w życie ustawy o Izbach Inżynierskich ma każda Izba przedłożyć Ministerstwu Robót Publicznych swoje projekta dotyczące warunków uzyskania prawa samodzielnej praktyki przez inżynierów rozmaitych kategorji, jakoteż i podziału na te kategorje jako zapatrywania Izby.

Na podstawie tych zapatrywań opracuje Ministerstwo Robót Publicznych ewentualnie w porozumieniu z innemi Ministerstwami wnioski na Radę Ministrów.

Po powzięciu odnośnych uchwał przez Radę Ministrów będą zakres i warunki uprawnień inżynierów przy wykonywaniu samodzielnej praktyki ostatecznie uregulowane (punkt 17).

24. W przeciągu 6 miesięcy od wejścia w życie odnośnego rozporządzenia Rady Ministrów dotyczącego samodzielnej praktyki zawodowej inżyniera, zwołują istniejące Zarządy Izb Inżynierskich Walne Zgromadzenie, na których ma nastąpić wybór Członków nowego Zarządu, Członków Sądu dyscyplinarnego i Komisji kontrolującej już jako definitywnych funkcjonarjuszy Izby po myśli punktów 7, 8, 10.

Również na tem Zgromadzeniu ma być uchwaloną wysokość wkładek i innych opłat.

25. Zarząd ustępujący ma w ciągu czasu od uchwały Rady Ministrów do Walnego Zgromadzenia poczynić wynikłe na skutek uzyskania uprawnień samodzielnego wykonywania praktyki zawodowej poprawki w rejestrze Członków — tak, ażeby ten mógł służyć do odpowiedniego do wymogów ustawy (punkt 7) rozdziału mandatu na Członków Zarządu.

„Czasopismo Techniczne“.

Instytucja „inżynierów cywilnych“, kreowana w Austrji około połowy zeszłego wieku, istnieje dziś poza Austrją także i w jej b. zaborach, u nas w Małopolsce. Projekt wprowadzenia instytucji tej w ustawodawstwo polskie jest zatem rzeczą niezwykłej wagi dla całego zawodu i przemysłu budowlanego. (Obacz artykuł budowniczego, inż. Fr. Novaka, „O nową ustawę dla przemysłu budowlanego Czechosłowacji“ w „Budowniczym“ Nr. 11 z 1 listopada 1928, str. 9).

Redakcja.

BUDOWNICTWO.

Prawo Louchera o budowie tanich mieszkań omawia Paweł Rarous w *Génie Civil* (1928 II., str. 111). Nędza mieszkaniowa panuje nietylko w Polsce, ale i w innych krajach. Przy rozważaniach nad usunięciem tej nędzy w Polsce powinniśmy uwzględnić to, co w innych krajach w tej sprawie zrobiono, zwłaszcza należałoby się wzorować na prawie Louchera z r. 1918. Stosuje się ono do mieszkań tanich, najwyżej trzypokojowych. Państwo przyczynia się do obniżenia procentu pożyczek. Prawo z r. 1922 wymagało od tych, którzy budowali domki dla siebie 20% kosztów. Prawo Louchera uwalnia od tego wkładu inwalidów 50%, wdowy wojenne i tych, którzy mają na utrzymaniu dwoje dzieci poniżej 18 lat, przewiduje także pewne zniżenia dla innych. Prawo to przewiduje też budowę 60.000 mieszkań dla klasy średniej, budujący muszą jednak mieć własny kapitał, wynoszący 20% kosztów, na 40% pożyczonych od państwa płacą 4%, a jeżeli sami się wystarają o kapitał dostają od państwa 2% przez lat 14. Ostatnie 40% pokrywają pożyczki powiatów i gmin, względnie płacą one 3%.

Autor omawia też, co w tej kwestji zrobiono w innych krajach. W Niemczech pożyczki dla budujących pochodzą z podatku lokatorskiego, który w r. 1927/8 wynosił 721 milj. m. Gdyby rząd nie ułatwiał budowy udzielaniem nisko oprocentowanych pożyczek, czynsz w nowych domach musiałby wynosić 300 do 350% czynszu przedwojennego. Pomoc rządu zniża czynsz od 150 do 170% tegoż czynszu. Rząd stara się przez normalizację i czuwanie nad cenami materjałów budowlanych zmniejszyć koszt budowy tak, że m^3 budynku kosztuje 22 do 31 m., a czynsz miesięczny pokoju z kuchnią wynosi około 30 m. W Anglji zbudowano od r. 1919 do 1927 nowych domów 866.142, z tego 545.287 przy subwencji rządowej. Komisja budowlana poleca tam budowę domów z bloków betonowych lub betonu lanego.

(Czasopismo Techniczne). *Dr. M. Thullie.*

ZASTOSOWANIE PŁYT KLEJONYCH W STOLARCE BUDOWLANEJ.

Na Targach Lipskich pojawiły się eksponaty, będące cenną nowością w dziale stolarki budowlanej.

Są to płyty drzewne o grubości 20—22 *mm*, klejone z trzech warstw w ten sposób, że warstwy zewnętrzne z cienkich deseczek sosnowych lub topolowych zamykają w sobie warstwę środkową, grubszą, z drzewa świerkowego lub sosnowego.

Wykonanie a raczej celowość samego wykonania tego rodzaju płyt polega na tem, że po bardzo dokładnem wysuszeniu drzewa stanowiącego środkową warstwę płyty, nacina się jego włókna, przez co umożliwia się drewnu oddechanie, które ma zawsze miejsce przy zmianie temperatury.

Możność swobodnego oddechania drewna wyklucza wszelkie zmiany, jak pęknięcia, zeschnięcia, paczenia się płycin, czego dotychczas nie można było uniknąć i co stanowi powód do ciągłych narzekań przy wyrobie drzwi, ścianek i t. p.

Przy użyciu wyżej wymienionych płyt jako płycin do drzwi. a w szczególności do drzwi wchodowych, zyskuje się bardzo wiele, ponieważ drzwi w ten sposób wykonane są trwałe, utrzymują ciepło, chronią przed włamaniem (niemożność wycięcia filunku), a wykonane być mogą jako całkiem gładkie (bardzo praktyczne dla urzędów, szkół, szpitali, zakładów i t. p.) lub też, przez nabijanie sztabikami, ozdobione dowolnym rysunkiem.

Zewnętrzne warstwy płycin a zatem i drzwi dają się doskonale czyścić (szlifować), a więc i bez zarzutu lakierować.

Te same płyty, użyte w dziale stolarki meblowej w zastosowaniu do szaf, kredensów, stołów, łóżek etc., okazały się materjałem najodpowiedniejszym, rugując z dnia na dzień inne podobne, dotychczas w użyciu będące, fabrykaty.

Zagranica stosuje na wielką skalę tego rodzaju płyty w swoim przemyśle stolarskim, a rezultaty przeszły wszelkie oczekiwania tak pod względem praktycznym, jak i ekonomicznym.

* * *

Chcąc naszemu przemysłowi stolarskiemu tak w dziale budowlanym, jak i meblowym umożliwić jak najszersze zastosowanie tej nowej zdobyczy w dziedzinie przemysłu drzewnego, Fabryka Wyrobów drzewnych i Deszczółek posadzkowych firmy: *Artur Falter, Lwów, ul. Źródlana l. 11 a,* nabyła zagraniczną licencję fabrykacji wyżej wymienionych płyt i wykonuje je jako swą specjalność, w dowolnych wymiarach (do 2·20 *m* długich i 1·20 *m* szer.), dostarczając je wytwórniom stolarskim tak budowlanym jak i meblowym po cenach ściśle fabrycznych — a na żądanie wykonuje także i kompletne drzwi.

Konkursy:

Dyrekcja państw. średniej szkoły technicznej budownictwa w Jarosławiu poszukuje inżyniera-architektę na stanowisko nauczyciela przedmiotów architektoniczno-budowlanych (25/VIII 1929);

Związek Samodzielnych Polskich Budowniczych na Śląsku z siedzibą w Katowicach, ul. Kopernika 14, rozpisuje konkurs na posadę dyrektora szkoły budownictwa w Katowicach.

Kandydaci, którzy ukończyli Politechnikę polską lub równorzędną i wykażą się kwalifikacją pedagogiczną w zakresie budownictwa, zechcą nadesłać wnioski wraz z uwierzytelnionemi odpisami świadectw ukończenia studjów, oraz świadectwem obywatelstwa polskiego, moralności, jakoteż z krótkiem curriculum vitae na adres Związku do końca bm.

Wybór kandydata wymaga zatwierdzenia przez władze nadzorcze Szkoły, taksamo ustalenie wysokości poborów. Posada jest do objęcia od 1 września br. Górnoślązacy przy równych kwalifikacjach mają pierwszeństwo.

(—) St. Mastalerz syndyk. *(—) Inż. E. Turżański* prezes Związku.

KRONIKA.

Zjazd Delegacji Stałej Zrzeszeń Budowniczych i Stowarzyszeń Zawodowych Przemysłowców Budowlanych, obradował w dniach 14 i 15 lipca 1929 r. w Poznaniu, z udziałem delegatów z Warszawy, Poznania, Krakowa, Łodzi, Lwowa i i. pod przewodnictwem prezesa delegacji, mecenasa Ignacego Chabielskiego.

Tematem obrad Zjazdu były najaktualniejsze stale na tych Zjazdach poruszane kwestje naszego zawodu, w szczególności sprawa wykonywana robót budowlanych poniżej własnych kosztów przedsiębiorstwa, wadliwy system powierzania robót najniżej oferującemu, sprawy robotnicze, w końcu sprawa mieszkaniowa w Polsce, w porównaniu z rozwiązywaniem jej za granicą.

BIBLJOGRAFJA.

Inż. Dionizy Krzyczkowski, Budownictwo. Mamy przed sobą dzieło Inż. Dionizego Krzyczkowskiego, architekty i profesora Państwowej Szkoły Przemysłowej we Lwowie, nakład Księgarni Polskiej Bernarda Połonieckiego we Lwowie, 1929.

Kto wie, jak bogatą jest literatura podręcznikowa dla wszelkich zawodów praktycznych u naszych zachodnich sąsiadów, ten oceni należycie zasługę autora wspomnianego dzieła, wzbogacającego literaturę naszą szczególnie w zawodzie, tak dziś społeczeństwu potrzebnym, jak budownictwo.

Brak stosownego polskiego podręcznika do nauki zasad konstrukcyj budowlanych odczuwają dziś u nas nietylko wszyscy nauczyciele tego przedmiotu w szkołach zawodowych, ale — i to w nierównie wyższym stopniu — ta liczna rzesza pracowników budowlanych, a więc majstrów, przedsiębiorców, a nawet budowniczych, nie będących w możności korzystania z podręczników, pisanych w obcych językach.

Poważną tę lukę w naszej literaturze technicznej wypełnia książka prof. Krzyczkowskiego. Jako doświadczony pedagog, kształcący przez długie lata przemysłowców budowlanych i spotykający się z nimi później na placu budowy jako architekt praktyczny, miał prof. K. wiele sposobności do zaznajomienia się z potrzebami budownictwa naszych wsi i miasteczek na kresach wschodnich Rzeczypospolitej.

Wiadomo, ile trudności wiąże się z opracowaniem podręcznika dla potrzeb małego budowniczego i majstra. Przynależność każdej z trzech dzielnic Polski przez $1^1/_2$ wieku do trzech różnych ognisk kulturalnych i gospodarczych musiała z natury rzeczy wytworzyć różne systemy budowli i różne w tym względzie zamiłowania i przyzwyczajenia. Chaos w ustawodawstwie i normalizacji materjałów budowlanych uporządkował Rząd w ostatnich 2 latach wydając przepis o jednolitym formacie cegły, o obliczeniach statycznych w budownictwie lądowem, a szczególnie przez ogólno-państwową czyli ramową ustawę budowlaną, wymagającą atoli niewydanych jeszcze rozporządzeń wykonawczych.

Przedmiot ułożony jest w podręczniku mniej więcej w tym porządku, w jakim na budowie postępują po sobie roboty. Z rzemiosł budowlanych najwięcej miejsca poświęca autor murarstwu i ciesielstwu, albowiem murarz i cieśla polski nietylko budowali Polskę ale wytworzyli oryginalne swojskie formy konstrukcyjne a zwłaszcza zdobnicze.

Wykład właściwych konstrukcyj budowlanych poprzedza rozdział zwięzłej nauki o materjałach budowlanych. Są tu wyliczone główne materjały, łomy kamieni naturalnych na obszarze naszego Państwa, główne wytwórnie kamieni sztucznych, praktyczne wskazówki badania dostarczonych na plac budowy materjałów.

W następnych 10 rozdziałach wyłożył autor najważniejsze konstrukcje w cegle, kamieniu, drzewie i betonie a to postępując systematycznie od wykopów ziemnych i fundamentów aż do wewnętrznych urządzeń w gotowym budynku. Nowsze konstrukcje, zwłaszcza betonowe i żelbetonowe, uwzględnił autor we wszystkich rozdziałach w dostatecznym stopniu a to z uwagi na wielkie tempo, z jakiem konstrukcje te wchodzą dziś w życie nawet w najskromniejszych budowlach Nasz majster murarski będzie musiał niestety przez długie jeszcze lata na kresach wschodnich Państwa spełniać funkcje architekty i inżyniera, powinien więc tembardziej być obznajomiony z takiemi zdobyczami postępu jak żelbetnictwo.

Usiłowania techniki zastąpienia cegły innym sztucznym kamieniem znalazły tu wyraz w osobnym ustępie o pustakach betonowych.

Wielka przewaga przykładów konstrukcyj murarskich i ciesielskich w rozdziale IV, V, VII i VIII może czytelnika na pierwszy rzut oka razić, zwłaszcza, że niektóre przykłady (np. stropów, sklepień i dachów) należą dziś do przestarzałych już typów, pojmujemy jednak intencje autora, który pragnął zachować pewne regjonalne właściwości budownictwa na dzisiejszych ziemiach Polski.

Na uwagę zasługują w rozdziale XI, ustępy o ogrzewaniu mieszkań, efekcie pieca, o stratach ciepła, wreszcie o dymieniu ognisk domowych. Z uznaniem podnieść należy, że autor pragnie swym wykładem usunąć jedną z najbardziej dokuczliwych bolączek naszego budownictwa tj. dymienie pieców. Przystępne teoretyczne uzasadnienie t. zw. dobrego „ciągu“ komina, wyświetlenie przyczyn istnienia „chorych“ kominów, t. zw. „zbędnego powietrza“, są w tych ustępach bardzo jasno wyłożone. W ostatnim (XII) rozdziale pomieścił autor szereg przykładów obliczeń statycznych, które stanowią integralną całość z każdym wykładem budownictwa. W uwagach wstępnych do do tego rozdziału wyjaśnia autor cel tych przykładów i przestrzega studjujących przed lekkomyślnem traktowaniem obliczeń konstrukcyjnych.

Dzieło Prof. Krzyczkowskiego zachęcić powinno młodszych architektów do podjęcia dalszych prac na tej zaniedbanej dotąd niwie naszej literatury technicznej. Zwłaszcza pożądaneby były prace takie na terenie dwóch b. innych zaborów, dla zniwelowania jednostronnych wpływów obcych, by drogą krytyki wielostronnej, dojść do stworzenia wzorowego polskiego podręcznika budowlanego. *S.*

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ.

Rozp. Min. Pracy i Opieki Społ. z dnia 12 czerwca 1929 r. w porozumieniu z Min. Skarbu w sprawie obniżenia wkładek zakładów pracy oraz podwyższenia norm zasiłków, ustanowionych w ustawie z dnia 18 lipca 1924 r. o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia.

Na postawie ust. 3 art. 9 ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 650) na wniosek Zarządu Głównego Funduszu Bezrobocia zarządza się co następuje:

§ 1. Obniża się o 10% wysokość wkładek ustanowioną w art. 7 ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia — oraz podwyższa się o 10% normy zasiłków ustanowione w art. 11 tejże ustawy.

§ 2. Rozp. niniejsze wchodzi w życie z dniem 1-go lipca 1929 (Dz. U. R. P. Nr. 48 z 30 czerwca 1929 r., poz. 401).

Rozporządzenie obniża wkładki zakładów pracy na Fundusz Bezrobocia z dotychczasowej normy 2% płacy do 1,8% płacy robotnika. Z tych 1,8% zakład pracy potrąca zabezpieczonemu robotnikowi z jego zarobku 0,45%, z własnych zaś funduszów dopłaca 1,35%.

Niezmienioną pozostaje natomiast najwyższa granica dziennego zarobku robotnika, od której obliczaną jest składka i zasiłek (7 zł. 50 gr.).

2. Zasiłki, wypłacane przez Fundusz Bezrobocia uprawnionym do tego bezrobotnym, podwyższa rozporządzenie również o 10%, to znaczy że będą otrzymywać:

bezrobotny robotnik samotny 33%
„ z rodziną 1—2 osób 38,5%
„ „ 3—5 „ 44%
„ „ powyżej 5 osob 55%

Zakłady pracy, które z jakichkolwiek przyczyn opłaciły już wkładkę za miesiąc lipiec b. r. (termin płatności wkładki za lipiec upływa z dn. 20 sierpnia b. r.) według normy dawniejszej, winny domagać się zaliczenia wpłaconej nadwyżki na poczet wkładek za miesiąc sierpień br.

Rozp. Min. Robót Publicznych z dnia 18 czeswca 1929 zawierające przepisy **o granicach wytrzymałości materjałów i konstrukcyj budowlanych,** wydane na podstawie art. 375, punkt b) rozp. Prez. R. P. z dnia 16 lutego 1928 o prawie budowlanem i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. Nr. 23, poz. 202), obejmujące przepisy dla obliczań statystycznych konstrukcyj budowlanych, dotyczące obciążenia i sił zewnętrznych, konstrukcyj drewnianych, konstrukcyj żelaznych, konstrukcyj z kamienia naturalnego, konstrukcyj z kamienia sztucznego, konstrukcyj z betonu nieuzbrojonego, konstrukcyj żelbetowych, gruntu budowlanego, konstrukcyj specjalnych oraz przepisy dotyczące **prób wytrzymałości betonu,** w końcu przepisy dotyczące **żelaza budowlanego.**

Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem (ogłoszenia) 29 lipca 1929 (Dz. U. R. P. Nr. 54 z 29 lipca 1929, poz. 431.

PRZEGLĄD CZASOPISM

„ARCHITEKT“ Nr. 5: Kika refleksyj na temat odmiennych rozwiązań znanych programów i problemów, kronika: w sprawie wikarówki, ze świata: Wrocław, wystawa osiedli, właśc. i doświadczalne, — Medjolan i Rzym, międzynarodowy kongres budowy mieszkań i miast, — Kopenhaga, wystawa budowlano-mieszkaniowa, — Frankfurt nad M., międzynarodowy kongres nowoczesnego budownictwa, — Budapeszt, międzynarodowy kongres architektów w r. 1930, — Utrecht, w r. 1930 międzynarodowa wystawa budowlana miast, — Berlin, w r. 1931 wielka wystawa budowlana, bibljografja, różne.

„ARCHITEKTURA i BUDOWNICTWO“ Nr. 6: Rzut oka na budownictwo miejskie w Poznaniu, budowa domów mieszkalnych, budynki użyteczności publicznej, budynki szkolne, budynki administracyjne, budowle dla różnych przedsiębiorstw miejskich, budowle różne, utrzymanie budynków miejskich i poradnia budowlana, ochrona praw architektów, w szczególności praw autorskich, różne: międzynarodowy kongres mieszkaniowy w Rzymie, czasopisma, bogaty dział informacyjno-ogłoszeniowy.

„ARCHITEKTUR UND BAUTECHNIK“ Nr. 12—13: Problem małych mieszkań, jego znaczenie gospodarcze i kulturalne, czem przyczynić się mogą inżynierowie do uzdrowienia budownictwa?, udział materjałów budowlanych, robót profesionistów i płac w ogólnych kosztach budowy, budownictwo w Moskwie (artykuł le Corbuier'a, Paryż), budownictwo drogowe w starożytności i w wiekach średnich, nowoczesne mieszkanie, zadowalające nietylko pod względem praktycznym, ale również i pod względem artystycznym, mieszkanie a pracownia, beton nieprzepuszczający wodą, budownictwo lekko-betonowe w praktyce, światowe kwestje budownictwa mieszkaniowego.

„BAU-WELT“ Nr. 27—31: Brak statystyki dla przemysłu budowlanego, drewno w konstrukcjach, nowości w mięszarkach i przyrządach do podawania materjałów na budowie, postępy w rozbudowie państwowego instytutu doświadczalnego dla budownictwa, budownictwo mieszkaniowe i dobrobyt Ameryki, urzędowe utrudniania budownictwa, nierównomierne stosowanie przepisów, ciężary gminne, powolne urzędowanie katastru i ksiąg gruntowych, nowoczesne studja architektury, projekty reform, ustawy o uregulowaniu wykształcenia zawodowego, tytułu budowniczego i majstra, kasy oszczędności w służbie budowlanej, przyszłość policji budowlanej, architekt prywatny a radca budownictwa miejskiego, państwowa rada gospodarcza popiera każdy przypływ prywatnego kapitału na cele budowlane, budować — nie tylko latem! rozdzielić budowy na cały rok! rząd ma rozdawać roboty w tych okresach, gdzie prywatnych robót nie ma, racjonalizacja sposobu obliczania przewodów cieplnych, biuro architektury nie jest kupcem, wymiary mieszkań najmniejszych, żądania minimalne ze względów higjenicznych.

„BAU-ZEITUNG“ ÖSTERR. Nr. 26—31: Zjazd drogowy w Gracu, wypośrodkowanie kosztu robocizny w budownictwie, ustawa o popieraniu budowy mieszkań i zastosowanie jej w praktyce, czwarty niemiecki tydzień budowlany w Monachjum, ustawa o popieraniu budowy mieszkań i czego się mamy po niej spodziewać, nowoczesne podstawy rozpisywania robót, praca organizacyjna w przemyśle budowlanym, mięszarki maszynowe, ich znaczenie dla gospodarki budowlanej i rozmaite typy, przyczynek do kwestji oddawania robót.

„BETON“ Nr. 5—6: Kanalizacja betonowa dla sieci telefonicznych, nowe rodzaje betonu (pumeksowy, gazowy, komórkowy itd.), niebezpieczeństwo tworzenia się związków gipsu w betonie, przegląd światowego handlu cementem portlandzkim, formowanie prostokątnych koryt, co i jak się buduje w żelbecie, modele gipsowe, gmach W. S. H. w Warszawie, rozmaitości, pytania i odpowiedzi, poradnik dla wszystkich.

„CZASOPISMO TECHNICZNE“ Nr. 13—14: Problem rozwiązania kwestji mieszkaniowej w Polsce, najnowsze zdobycze w dziedzinie techniki mostowej, zasady osganizacji Izb inżynierskich w Polsce, wiadomości z literatury technicznej, recenzje i krytyki.

„DER BAUUNTERNEHMER“ Nr. 23—27: Hydrauliczne materjały wiążące, jakie nowości przyniesie nowa ustawa budowlana?, IV. austrjacki zjazd drogowy, czy dom stalowy okazuje się praktycznym?, budownictwo w Moskwie, drzewo budulcowe, normy dla domów drewnianych, żelazobeton i obciążenia „przypadkowe“, targi: Praga, Liberec (jubileuszowy), 17—23 sierpnia 1929, oświetlenie mieszkań w nowych budynkach, konkursy, przetargi, ruch budowlany w kraju i w świecie, bogaty dział informacyjny źródeł zakupu wszelkich materjałów budowlanych.

„ECHO — P. W. K. 1929“ Nr. 12—14: Pałac sztuki, samorządy na PWK, rozwój miast polskich, budownictwo i przemysł mineralny na PWK.

„GAZETA MALARSKA“ Nr. 7: Stoisko malarskie na PWK, suche i w oleju utarte farby, tynktury do bronzu, porozumienie przed oddaniem oferty, o witrażstwie w szczególności w twórczości A. Jachorowskiego, uczmy się kalkulować, ustawa gotowa do kosza, kronika, sprawy rzemieślnicze, barwa i rysunek, wprowadzenie ucznia w jego obowiązki i prawa, estetyka barw, farby organiczne.

„GAZETA PRZEM.-RZEM.“ Nr. 13—15: Koncesja Harrimana, książkowość i korespondencja w przedsiębiorstwach, rzemieślniczych, o zdrowie rzemieślnika, jak przedstawia się przemysł Małopolski, elastyczność rzemiosła, zadania cechów i cele ich działalności, otwarcie Izb Rzemieślniczych w Warszawie i w Wilnie, organizacja rzemiosła, wynalazek zabezpieczający życie murarzy.

„HUTNIK“ — miesięcznik Zw. Polskich Hut Żelaznych, Z. 1: wystąpił z szeregiem niezwykle cennych artykułów z techniki, gospodarstwa i statystyki w wytwornej szacie zewnętrznej.

„ŁÓDZKI GŁOS OBYWATELSKI“ Nr. 7: Opinja o ogólnym planie zabudowania m. Łodzi, przeciwko nad-

miernemu obciążeniu podatkami komunalnemi, miejski podatek od zbytku mieszkaniowego, ze sądu pracy.

„MIASTO POLSKIE“ Nr. 27—31: Udział Warszawy o sfinansowaniu projektu rozbudowy, własność miejska na Pomorzu, wpływy stowarzyszeń naszych na samorząd, prezydent Warszawy o rozwiązaniu sprawy mieszkaniowej, badanie rentowności domów, Izba Przemysłowo-Handlowa w Warszawie o sprawie mieszkaniowej, czy można rozwiązać sprawę mieszkaniową bez kapitału prywatnego?, koszta budowy mieszkań na podstawie nowo opracowanych kosztorysów.

„PILOT“ Nr. 6: Podczas gdy z trudem zdobywamy dziś środki na rozbudowę miast, wykazuje nam pismo to z niezwykłą siłą argumentacji jak znacznych i koniecznych funduszów wymaga już w pokoju — obrona miast, ze względu na rolę lotnictwa w przyszłej wojnie.

„POLSKI PRZEGLĄD BUDOWLANY Nr. 6: Architektura i budownictwo na P. W. K., przemysł budowlany, a P. W. K. przemysł cementowy w Polsce, polski cynk i ołów, produkcja szkła taflowego w Polsce, budownictwo w Łucku, z rynku materjałów budowlanych, kronika budowlana.

„PRZEGLĄD BUDOWLANY“ Nr. 5: budownictwo mieszkaniowe w Polsce, finansowanie budowy mieszkaniowej, błędne drogi budownictwa polskiego (nie ma domu mieszkalnego; brak obory, ale... buduje się oranżerje...), polityka budowlana, pierwszy zjazd ekonomistów polskich w Poznaniu, ułatwienia w organizacji zakupów materjałów budowlanych, ubezpieczenia, cementy wysokowartościowe, koszt obecny budowy domu mieszkalnego, maszyny, heraklit, kronika krajowa i zagraniczna, przegląd wydawnictw krajowych i zagranicznych, ogłoszenia, ceny materjałów i robocizny.

„PRZEGLĄD MIERNICZY“ Nr. 6—7: Teodolit repetycyjny Zeissa, monografja i jej zastosowanie w geodezji, zastosowanie płyt aluminjowych do planów, miernictwo polskie w ubiegłym stuleciu, jego unifikacja, szkolnictwo zawodowe, organizacja prac mierniczych w Polsce, zjazd w Poznaniu.

„PRZEGLĄD STOLARSKI“ Nr. 13—15: podłoga w mieszkaniu a hygjena, nauka pracy w rzemiośle, wykonywanie rysunków stolarskich w szkołach rzemieślniczych, reforma ubezpieczeń społecznych, porada zawodowa, sprawy rzemieślnicze.

„ROBOTNIK BUDOWLANY“ Nr. 8: Podwyższyć płace, skrócić czas pracy, zaprowadzić ubezpieczenie na starość, nie ma pieniędzy na ruch budowlany, kaflarze 10%, ceramiczni robotnicy krakowscy 3 i 5%, lwowscy ceglarze 5% podwyżki płac.

„RZEMIEŚLNIK“ Nr. 22—31: Wpływ hałasu na wydajność pracy, czy istotnie zanosi się na brak kwalifikowanych pracowników w budownictwie?, o zniesienie podatku obrotowego, podatki a rzemiosło, hasło oszczędności, na co zużywa się kredyty budowlane?!, tysiące budowlarzy bez pracy.

„RYNEK METAL. i MASZYN“ Nr. 22—31: Przemysł budowlany a P. W. K., potrzeby naszego cegielnictwa, poważny przemysł budowlany przeciwko przetargom nieograniczonym, elektryfikacja Polski, znaczenie heraklitu w gospodarce budowlanej, jak budować cegielnie polowe, kwestja budowlana, program sfinansowania budownictwa mieszkaniowego, krytyczne położenie naszych cegielni, kredyt na ogniotrwałe materjały do krycia dachów, domy z odpadków drewnych, w jaki sposób Warszawska Izba Przem.-Handlowa pragnie ratować sezon budowlany, podwyżka płac na Górnym Śląsku około 13%, zagadnienie czasu pracy w przemyśle budowlanym, jednolity regulamin dla komitetów rozbudowy miast, finansować wolno tylko budowę domów mieszkalnych, domy ze szkła na wystawie światowej w Chicago w r. 1933, dokoła reglementacji cen żelaza, udział Polski we Wrocławskiej wystawie „Mieszkania i warstaty pracy“.

„TECHNICZNI WISTY“ Nr. 2: Przystosowanie wzoru Iszkowskiego dla wysokich wód z basenów mniejszych 300 *km*², tunel pod kanałem La Manche, wpływ temperatury walcowania na jakość szyn, przegląd literatury technicznej, nowe książki, P. W. P. w Poznaniu, kronika.

„WARSZTAT METALOWY“ Nr. 10—14: P. W. K., przegląd sił, rzemiosło Polskie, tłoczenie, wybijanie i ciągnienie metali, budowa silników, spawanie przewodów, w budowie rurociągów, kary za spóźnione zgłaszanie pracowników do kasy chorych, odsetki za zwłokę w uiszczaniu wkładek ubezpieczeniowych, wykorzystanie energji cieplnej w silnikach spalinowych, porada prawna, ogłoszenie.

„WOŁYŃSKIE WIADOMOŚCI TECHNICZNE“ Nr. 5—7: Budownictwo na Wołyniu, zarys działalności biura projektu Meljoracji Polesia, budownictwo w Łucku, zamek Wiśniowiecki na Wołyniu, w sprawie elektryfikacji Wołynia, multiplikatory ogrzewania, przegląd czasopism, kronika.

RUCH BUDOWLANY *).

Białystok: kapitalny remont auli reprezentacyjnej w gmachu Wojewódzkim (Dyr. Rob. Publ. 15/VII 1929);

Bielsko: Instalacja światła elektrycznego w nadbudowie warsztatów szkoły przemysłowej, Śl. Urząd Wojew. (23/VII 1929);

Brześć n/B.: zainstalowanie centralnego wodnego ogrzewania o niskiem ciśnieniu w gmachu Izby Skarbowej 14.907 *m*³ (Dyr. Rob. Publ. 25/VII 1929);

Brzozów: wykonanie części kanalizacji miejskiej od gimnazjum do kanału „Prohaski“ (17/VIII 1929);

Chełm: budowa gmachu powszechnej szkoły miejskiej 13.500 *m*³, urządzenie centralnego ogrzewania, kanalizacji i wodociągów, Magistrat Miasta (15/VII 1929);

Chojnice: prace instalacyjne i stolarskie w pow. ośrodku zdrowia w Lipienicy (13/VII 1929), budowa domku dla drożnika w Nowej Wsi (13/VII 1929), budowa ustępów w koszarach wojskowych (29/VII 1929) Wydział Powiatowy;

Chrzanów: wykonanie fasad i drobnych robót budowlanych przy wykończeniu gmachu gimnazjum państw. Dyr. Rob. Publ. Kraków (10/VII 1929);

Częstochowa: wybrukowanie kostką drobną granitową placu około 3000 *m*², położenie płyty betonowej około 600 *m*², wybrukowanie chodnika płytami betonowemi około 1000 *mb*. Pow. Kasa Chorych Cz. (15/VIII 1929), wykonanie instalacji oświetleniowo-elektrycznej w dwoch miejskich domach robotniczych przy ul. św. Barbary i Sobieskiego (7/VIII 1929), budowa posterunku centralizacyjnego Nr. III na stacji kolei Częstochowa-Towarowa, Dyr. P. K. P. (5/VIII 1929);

Dąbrowa Gornicza: wykonanie instalacji światła elektrycznego w domach dla profesorów państwowej Szkoły Górniczo-Hutniczej, Dyr. Rob. Publ. Kielce (10/VII 1929);

Dębica: remont stropów w stajniach koszar kawalerji Szef. Bud. O. K. V (2/VIII 1929);

Gdynia: wykonanie prac ciesielskich i blacharskich przy budowie gmachu Starostwa Grodzkiego i Urzędów Skarbowych (5/VIII 1929), budowa ustępu na terenie portu wojennego, Kier. rejow. inżyn. wybrzeża morskiego (31/VII 1929);

Halicz: budowa 7-klasowej szkoły powszechnej (Mag. Miasta 18/VII 1929);

Horochów: roboty remontowe na kolonji urzędniczej Dyr. Rob. Publ. Łuck (22/VII 1929);

Horyngród: wykonanie instalacji elektrycznej w państwowej żeńskiej szkole rolniczej posiłkując się elektrownią w Szubkowie (1/VIII 1929);

*) Wszelkie zgłoszenia odnośne drukujemy w tej rubryce bezpłatnie i prosimy o jak najwcześniejsze ich zapodanie.

Kalisz: budowa rzeźni miejskiej, Mag. Miasta (10/VII 1929);

Katowice: wykonanie robót w stanie surowym w części warsztatowej oraz robót stolarskich przy budowie szkół techniczno-zawodowych (16/VII 1929 Kier. Bud. Szk. Techn. Zawod.), wykonanie robót ślusarskich, posadzek dębowych zwykłych i wzorzystych w nowym gmachu Banku gosp. kraj. (18/VII 1929), wykonanie budowy linji kolejowej lokalnej normalno-torowej „Strubin-Woźniki“ (5/VIII 1929 Śl. Urząd Wojew.), wykonanie budowy domu mieszkalnego dla urzędników Banku gosp. krajow. ul. Polna (19/VIII 1929);

Knurów: budowa 16 domów robotniczych, Katowice Śl. U. Wojew. (17/VII 1929);

Kopyczyńce: budowa elektrowni o silniku Diesla, — Mag. Miasta (25/VII 1929);

Kowel: budowa sieci elektrycznej niskiego napięcia na terenie miasta oraz dostawa liczników na prąd zmienny Mag. Miasta (15/VII 1929), remont inspektoratu szkolnego Dyr. Rob. Publ. w Łucku (22/VII 1929), budowa sieci elektrycznej niskiego napięcia, dostawa liczników na prąd zmienny, Mag. Miasta (15/VII 1929);

Krajków: budowa leśniczówki, Nadleśnictwo Nosina (7/VIII 1929);

Kraków: wykończenie plebanji w Prądniku czerwonym, roboty ciesielskie, murarskie, kaflarskie itd., Komitet parafjalny (14/VII 1929); wykonanie istalacji central nego ogrzewania i wodociągów w lecznicy przy ul. Prądnickiej dz. XVII, Kasa Chorych (24/VII 1929), roboty aseniracyjne we wszystkich objektach garnizonu krakowskiego, Kwatermistrzowsto 20 p. p. (16/VII 1929), roboty i dostawy przy budowie 4 p. domu mieszkalnego na Błoniach Grzegórzewskich, Gmina (Mag, Miasta 31/VII 1929), wykonanie podłóg ślepych, posadzki kamionkowej i nawierzchni drogowej przy budowie Akademji Górniczej, (arch. Wacław Krzyżanowski, Kraków, Krupnicza l. 13, Dyr. Rob. Publ. 27/VII 1929), dokończenie remontu strzelnicy szkolnej Wola Justowska, D. O. K. V (3/VIII 1929), zabezpieczenie półn.-zachodn. stoku Kopca Kościuszki przed dalszem usuwaniem się, D. O. K. V (2/VIII 1929), roboty budowlane przy rozbudowie 3 p. gmachu Krzysztofory Dyr. Rob. Publ. (29/VII 1929), roboty remontowe w Obserwat. Astronomicz. U. J. ul. Kopernika 25 (5/VIII 1929), wykonanie kanału przełazowego żelaznobetonowego, łączącego kotłownię z halą montażową i hangarami, wykonanie obmurowania i kotłów „Coruwall“, budowy komina 30 *m* wysokiego, wraz z kanałami dymowemi, 5 O. Szef. Bud. (14/VIII 1929), budowa pieców pokojowych, kuchen kaflowych białych, ciemnych, pieców koszarowych w Krakowie, Wadowicach, Tarnowie, Dembicy, Niepołomicach, Tarnowskich Górach, Rajczy, 5 O. Szef. Bud. Kraków (17/VIII 1929);

Królewska Huta: roboty związane z rozbudową państwowego gimnazjum matematyczno-przyrodniczego, Śl. U. Wojew. (11/VII 1929);

Krynica: wykonanie magazynu towarowego i ładownie, Dyr. Kolei Państw. Kraków (10/VII 1929);

Lipie pod Lublińcem: budowa kominu cegielni „Domu pracy przymusowej“, Śl. U. Wojew.

Lublin: wykonanie robót przy ogrodzeniu z pustaków betonowych na stacji Krzywda i Leopoldów po 600 *m. b.* z mat. kolei P. K. P. Lublin (25/VII 1929), wykonanie instalacji centralnego ogrzewania, wodociągów i kanalizacji w gmachu O. Urzędu Ziemskiego (3/VIII 1929), remont główny w budynkach garnizonu Włodzimierz i Łuck, 2 O. Szef. Bud. (17/VII 1929);

Lwów: budowa 3-piętr. domu, ul. Torosiewicza, firma Derdacki-Rewucki, budowa domu mieszkalnego ul. Głowińskiego, Pow. Z. Ubezp. Lwów (15/VII 1929), remont plebanji M. Śnieżnej, Wydz. III Magistratu (12/VII 1929, wykonanie robót malarskich i lakierniczych w budynkach miejskich na okres czasu do 31/IV 1930, Mag. Miasta (12/VII 1929), budowa skrzydła gmachu państw. szkoły przemysłowej od ul. 22 stycznia, Komitet rozbudowy U. Wojew, 3 p. (24/VII 1929), budowa 1-piętr. domu ul. Sieniawska 7, Paulina Lutniewska, budowa domu parterow. ul. Kochanowskiego 127, Karol Tybura, dalsza rekonstrukcja kamienicy królewskiej kredytem zł. 41.925, konserwacja i rekonstrukcja w kamienicy Czarnej kosztem zł. 36.522, wykonanie robót pomocniczych przy instalacji windy w budynku Politechniki Lwowskiej ul. Sapiehy 12 (Dz. U. Wojew. arch. budowl.), roboty szklarskie, malarskie, lakiernicze, kanalizacyjne, terassowe i zduńskie dla budowy II serji budynków przy drodze Kozielnickiej „Własna Strzecha“ Sp. z o. o. we Lwowie, pl. Marjacki 7 (25/VII 1929), roboty budowlane przy budowie kliniki neurologicznej U. J. K., obejmujące wykończenie lewego skrzydła jakoteż wyprowadzenie części środkowej pod dach, Komitet bud. (Dz. U. Wojew.), wykonanie robót blacharskich i murarskich konserwacyjnych w budynkach gimn. I i III, Wydział III Magistratu (30/VII 1929), budowa 1-p. domu mieszkalnego ul. Boczna od drogi Lubieńskiej, Piotr i Marja Kordek, budowa domu parterow. ul. Bernarda Goldmana, Prokop Demczyszyn, budowa domu 1-p. ul. Boczna Kulparkowskiej, Adam Deutschman, budowa domu 1 p. na Bogdanówce, Jakób i Antonina Wilkoszewska.

Łagisza (ad Będzin): remont okien magazynu amunic. D. O. K. V (3/VIII 1929), budowa drogi dojazddwej do mag. amunic. (11/VIII 1929);

Łobzów: remont kanalizacji w koszarach Kazimierza W. Szkoła Podchorążych rezerwy piech. D. O. K. V. (6/VIII 1929);

Łódź: wykonanie instalacji ogrzewania centralnego i wodociągowo-kanalizacyjnej w gm. Izby Skarb., Dyr. Rob. Publ. (15/VII 1929), wykonanie w stanie surowym budynku żelbetowego, Pow. Zakł. Uberp. Wzj.;

Łuck: instalacja centralnego ogrzewania i instalacja elektrycznego oświetlenia w gmachach Oddz. państwow. Banku Rolnego (20/VII 1929), instalacji wodociągowo-kanalizacyjnej tamże (8/VIII 1929), roboty brukarskie dojazdów do gmachu Okręg. Urzędu Ziemskiego, Dyr. Rob. Publ. (19/VIII 1929);

Łuków: budowa rampy odkrytej na stacji P. K. P. z materjałów firmy (z wyj. szyn potrzebnych do ułożenia krawężnika na rampie, dost. bezpłatnie) Dyr. K. P. Warszawa (25/VII 1929);

Maciejkowice Śląsk: wykonanie przybudowy do parowozowni na stacji kolei, P. K. P. Katowice (16/VIII 1929);

Maczki G. Śląsk: wykonanie z dostawą materjałów następujących objektów na stacji pomp i filtrów: budynku administracyjnego wraz z portjernią, jednego dwojaka 4 pokojowego, jednego dwojaka 2 pokojowego (Dyr. Państw. Zakł. Wod. na G. Śląsku Katowice 14/VIII 29);

Mała Dąbrówka: przebudowa i nadbudowa szkoły III ul. Halicka, Urząd gminny (8/VIII 1929);

Makoszowy: budowa 20 domków robotniczych, Śl. U. Wojew. Katowice (17/VII 1929);

Miechów: wykonanie instalacji centralnego ogrzewania w nowo bud. 7-kl. szkole powszechnej, Mag. Miasta (12/VII 1929);

Międzyrzecze (ad Bielsko-Biała): instalacja gromochronów w mag. amunic. D. O. K. V (8/VIII 1929);

Mikołów i Lubliniec: roboty malarskie, lakiernicze i szklarskie przy budowie państw. gimnazjum, Śl. Urząd Wojew. (30/VII 1929);

Mińsk Mazowiecki: budowa rampy odkrytej na stacji P. K. P. z materjałów firmy (z wyj. szyn potrzebnych do ułożenia krawężnika na rampie, dost. bezpłatnie) Dyr. K. P. Warszawa (25/VII 1929);

Młynów (pow. Dubno): budowa 7-kl. szkoły powsz. Wydział powiatowy Sejmiku w Dubnie (23/VII 1929), budowa 7-kl. szkoły powsz. Wydz. Powiatowy Sejmiku (31/VII 1929);

Moszczenica pow. Rybnik: budowa szkoły, Urząd gminny (5/VIII 1929);

Myślenice: wykonanie w budynku kasy chorych: instalacji wodociągowej (zimnej i ciepłej), urządzenie łazienek i natrysków, instalacji podgrzewania wody, instalacji centralnego ogrzewania budynku, Okr. Związek Kas Chorych w Krakowie (10/VIII 1929);

Nowogródek: wykonanie centralnego ogrzewania wodnego w gm. Starostwa, Dyr. Rob. Publ. (16/VII 1929);

Nowy Targ: budowa szkoły ludowej, Mag. Miasta (15/VIII 1929);

Ostrołęka: budowa gmachu gimnazjum państwowego, Dyr. Rob. Publ. (27/VII 1929);

Ostrów Mazowiecki: budowa drewnianej nadleśniczówki oraz urzędu nadleśnictwa na osadzie Ostrowo, 4 *km* od miasta Broku n B., Państw. Nadleśnictwo Grabowica w m. Broku, pow. Ostrów Mazowiecki (12/VIII 1929):

Ostrzeszów: wykonanie prac ciesielskich, centralnego ogrzewania ciepłą wodą, instalacji asenizacyjnych, wodociągu, gazu przy rozbudowie szkoły powszechnej, Mag. Miasta (22/VIII 1929);

Pawłów: budowa 20 domków robotniczych, Śl. Urząd Wojew. Katowice (17/VII 1929);

Piekary: budowa 30 domków robotniczych, Śl. Urząd Wojew. Katowice (17/VII 1929);

Poznań: roboty dekarskie w garnizonach Poznań i Września, 7 O. Szef. Bud. (1/VII 1929);

Przemyśl: budowa poczekalni dla robotników i strzelnicy przy zbrojowni Nr. 5 (1/VIII 1929);

Pszczelina (pow Błoński): budowa domu mieszkaln. dla kierownika szkoły rolniczej, Dyr. Rob. Publ. Warszawa (26/VII 1929);

Puławy: roboty budowlane przy budowie gimnazjum, instalacja ogrzewania centralnego i wentylacji w sali gimnastycznej tamże, instalacja oświetlenia elektrycznego wewnątrz gm. gimnazjum i sali gimnastycznej (Dyr. Rob. Publ. 5/VII 1929);

Radom: Dyr. K, P. budowa murowanych dworców na stacjach Ryki i Stawy, murowanych budynków na przystankach Sarnów i Okrzej, murowanych domów o 4 mieszkaniach na stacjach Krzywda i Leopoldów, murowanych koszarek na stacjach Krzywda i przystanku Stawy, 10 murowanych domów dla torowego i robotnika na linji Łuków—Dęblin (23/VII 1929), budowa budynków stacyjnych na mijankach wraz z zabudowaniami gospodarczemi na linjach Łuków—Lublin, Rejowiec—Bełzec, Kiwerce—Stojanów (31/VII 1929);

Radzionków: budowa 10 domków robotniczych, Śl. Urząd Wojew. Katowice (17/VII 1929);

Równe: remont budynków kuratorjum O. S. W. Dyr. Rob. Publ. Łuck (29/VII 1929);

Ruda: budowa domów robotniczych blokowych, kierown. bud. domów robot. Katowice (5/VIII 1929);

Rybnik (G, Śląsk); wykonanie robót ziemnych przy budowie strzelnicy szkolnej D. O. K. V (30/VIII 1929);

Skniłów (Lwów): roboty elektrotechniczne w hangarze 2 eskadrowym na lotnisku, 6 O. Szef. Bud. Lwów;

Śniadowo: budowa rampy odkrytej na stacji P. K. P. z materjałów firmy (z wyj. szyn potrzebnych do ułożenia krawężnika na rampie, dost. bezpłatnie) Dyr. K. P. Warszawa (25/VII 1929);

Święciany: roboty wodociągowo-kanalizacyjne w gm. gimn. państw. Dyr. Rob. Publ. Wilno (7/VIII 1929);

Tesłuchów pow. Dubieńskiego: budowa murowanej 7-kl. szkoły powszechnej, Urząd gminny (2/VIII 1929);

Tczew: roboty betonowe związane z naprawą portalu mostu kolejowego przez Wisłę, Dyr. kolei p. Gdańsk (12/VIII 1929);

Warszawa: wykonanie robót murarskich, ciesielskich, zduńskich, stolarskich i malarskich przy przebudowie hali w parku Sobieskiego w W. na pomieszczenia biurowe i mieszkania, Kier. Bud. Centr. Instytutu Wychow. fizycz. na Bielanach (23/VII 1929), roboty kamieniarskie w gmachu Banku Gosp. Kraj., Aleje Jerozolimskie 1 (5/VII 29), instalacja centralnego ogrzewania wodnego niskiego ciśnienia w domu oficerskim ul. Czerniakowska róg Huzarskiej, instalacja wodociągowo-kanalizacyjna w domu oficerskim tamże (2/VIII 1929 Fund. Kwaterunku Wojskowego), wykonanie robót wodociągowo-kanalizacyjnych w pawilonie środkowym Instytutu geologicznego ul. Rakowiecka, U. bud. gmachów państw. (9/VIII 1929), wykonanie robót remontowych w gmachu Centrali Minist. Skarbu ul. Rymarska 3/5 i Leszno 5, U. bud. gm. państ. (8/VIII 1929), wykonanie robót wodociągowo-kanalizac. w domu mieszkalnym dla urzędników państw. ul. Marymoncka na Żoliborzu, U. bud. gm. państw. (12/VIII 29), budowa garażu w gmachu Dyr. Monopolu Tytoniowego ul. Nowy Świat 4, U. bud. gm. państw. (7/VIII 1929), kapitalny remont parkanu w Piastowie, dachu na budynku b. cerkwi w 1 D. A. K. ul. 29 listopada, lokalu Izby chorych i p. lotniczego w Mokotowie, wykonanie bruków przy garaży 1 P. A. P. L. w Mokotowie, 1 O. Szef. Bud. (10/VII 1929), roboty wodociągowo-kanalizacyjne w budyku przy dziedzińcu w Łazienkach król. (U. bud. gm. państw. 15/VII 1929), budowa gmachu Dyr. Lasów Państwowych przy ul. Wawelskiej róg Krywickiego (U. bud. gm. państw. 17/VII 1929), remont klatek schodowych w gmachu państw. przy ul. Długiej 50, Dyr. Rob. Publ. (23/VII 1929), zmiana stropów w gmachu ul. Złota 22, Dyr. Rob. Publ. (23/VII 1929), remonty kudowlany i blacharski gmachów Uniwersytetu Warszawskiego, Dyr. Rob. Publ. (22/VII 1929), roboty remontowe w nowej Kordegardzie w Łazienkach król., U; bud. gm. państw. (31/VII 1929), roboty remontowe i zduńskie w Seminarjum żeńskiem im. Elizy Orzeszkowej ul. Nowolipki 11, Dyr. Rob. Publ. (2/VIII 1929), wykonanie robót około centralnego ogrzewania w środkowej części zamku królewskiego, U. bud. gm. państw. (16/VIII 1929);

Wąbrzeźno: urządzenie ogrzewania parowego niskiego ciśnienia dla Powsz. Szkoły męskiej, Mag. Miasta (20/VII 1929);

Wilno: roboty wodociągowo-kanalizacyjne w gmachu szkoły technicznej im. M. Piłsudskiego (Dyr. Rob. Publ. (20/VII 1929), roboty remontowe i kanalizacyjne w gmachu ul. Dominikańska 3, Dyr. Rob. Publ. (31/VII 1929), roboty wielkiej naprawy w gm. przy ul. Subocz Nr. 20 a O. Dyr. Rob. Publ. (10/VII 1929), wykonanie budowy domu urzędniczego, budowa murowanego budynku gospodarczego, wiercenie studni artezyjskiej i budynku z pustaków betonowych ponad nią, ogrodzenie i przebudowa budynku gospodarczego w Wilejce powiatowej, Dyr. Rob. Publ. (15/VII 1929), rement elewacji gmachu przy ul. Uniwersyteckiej Nr. 6, Dyr. Rob. Publ. (16/VII 1929), roboty budowlane przy przebudowie pałacu po-Tyszkiewiczowskiego na gmach bibljotek publicznych, Dyr. Rob. Publ. (25/VII 1929), roboty wielkiej naprawy gmachów U. S. B. ul. Zakrętowa 15, Objazdowa róg Zakrętowej i Słowackiego 22, Dyr. Rob. Publ. (30/VII 1929), takie same roboty w gmachach w ul. Św. Jańskiej 4, Zamkowej 11—13, 22—24, Wielkiej 17 i 24 i folwarku Zakręt (Dyr. Rob. Publ. 1/VIII 1929);

Włodzimierz: remont inspektoratu szkolnego, Dyr. R. Publ. w Łucku (22/VII 1929);

Zakopane: inboxowanie dachów blaszanych Sanatorjum Wojsk. im. Marszałka Piłsudskiego, D. O. K. V. (5 VIII 1929), dostawa z kompletnym montażem mechanicznych urządzeń do mycia i dezynfekcji naczyń kuchennych dla Sanatorjum Wojsk. im. Marszałka Piłsudskiego, D. O. K. V. (5/VIII 1929);

Zielonka (pow. Obornicki): budowa całej osady sekretarza nadleśnictwa (dom mieszkalny, budynek gospod., ustęp, stodoły, gnojownia) Nadleśnictwo ((10/VIII 1929).

Cennik materjałów budowlanych

w złotych

z 9 sierpnia 1929 roku.

O ile nie jest podane wyraźnie inaczej a mianowicie: na budowie (w skróceniu = n. b.), loco stacja załadowcza (w skróceniu = l. st. z.) — natenczas rozumieć należy ceny podane jako loco skład (fabryki)!

A. Do robót murarskich:

Cegła palona ręczna i maszynowa za 1000 szt. 76·— 80·—, n. b. 86·— do 110·—, *dtto* dęta za 1000 szt. 110·—, n. b. od 120·— wzwyż, *dtto* szamotowa krajowa za jedną sztukę od —·45 do —·70, n. b. od —·48 do —·76. *Piasek* żółty za 1 *m*³ n. b. 6·50, *dtto* biały 9·—, *dtto* rzeczny prowinc. 6· . *Wapno* palone za 1000 *kg* 40·— do 45·—, *dtto* gaszone n. b. 1 *m*³ 37·—. *Gips* murarski marki „Łopuszka“ za 1000 *kg* loco wagon Lwów 67·—, n. b. 80·—, *dtto* sztukatorski za 100 *kg* loco wagon Lwów 7·—, n. b. 9·—. *Gipsowe dyle* (Izolit) 6 *cm* grub. za 1 *m*² 5·00, 8 *cm* grub. 6·—. *Szuter* tłuczony za 1 *m*³ 20·—. *Maty* trzcinowe sufitowe za 1 *m*² —·17, n. b. —·19. *Płyty* korkogipsowe (loco m. Lwów) za 1 *m*² do 100 *m* 5·60, do 1000 *m* 5·20, od 2000 do 3000 *m* 4·80, *dtto* posadzkowe kamionkowe (loco m. Lwów) 1 *m*² 21·50, *dtto* 2-kolorowe 1 *m*² 23·50 ²), *dtto* ścienne glazurowane Hardtmuth za 1 *m*² 32·—. *Kamień* łamany, !. st. z. za 10.000 *kg* 60·—. *Ścianki* koro-gipsowe (korolity) lane, n. b. za 1 *m*² 7·00. *Płyty* trzcinowe „Berbeka“ loco Lwów za 1 *m*² Nr. II. 3·25, Nr. IV. 4·—, Nr. VI. 5·—. *Dreny* za 1000 sztuk 4 *cm* 70·—, 5 *cm* 80·—, 6 *cm* 94·—, 8 *cm* 150·—, 10 *cm* 250·—, 13 *cm* 350·—, 15 *cm* 440·—.

B. Do robót betonowych:

Cement w beczkach za 200 *kg* 23·20 loco wag., n. b. 26·—, *dtto* w workach za 100 *kg* 10·80. *Szuter* rzeczny sztychówka 31·— za 10.000 *kg* loco wag. Sambor. *Żwir* raz rafowany ⁵) za 10.000 *kg* 37·—, *dtto* 2 razy rafowany n. b. 45·— ⁵), *dtto* wysiewki sztychówka n. b. 30· . *Stopień* betonowy bez osadzenia 1 *mb.* 13·50, *dtto* terrazowy bez osadzenia za 1 *mb.* 20·—. *Posadzki* terrazowe poziome za 1 *m*² 12·— ³), *dtto* pionowe za 1 *m*² 24·—. *Krawężnik* betonowy $^{18}/_{25}$ za 1 *mb.* 5·00, *dtto* surowe loco wagon kamieniołom Jaremcze 7·00. *Rury* betonowe za szt.⁴): 15: 2·75, 20: 3·30, 30: 5·25, 40: 8·40, 50: 10·50, 60: 13·—. *Marmurek* do terraza za 100 *kg* 10·50—13·—. *Posadzka* ksylolitowa za 1 *m*² od 9·50. *Chodnik* z płyt betonowych i krawężników kompl. wykonany za 1 *m*² 15·00. *Krawężniki* 25 *cm* wys. za 1 *mb.* 5·—. *Płyty* chodnikowe za 1 *m*² 7·00.

C. Do robót kamieniarskich:

1 *m*² cokołu płytowego do 20 *cm* grub. z osadzeniem z kamienia polańskiego 96· , tarnopolskiego 128·—. 1 *m* kub. cokołu kwadrowego z osadzeniem z kamienia polańskiego 505·—, tarnopolskiego 763·—. 1 *m* bież. stopnia blokowego z podcięciem wraz z osadzeniem bez profilu z kam. tarnopolskiego 47·—, profilowanego 61·—. 1 *m* bież. stopnia szalowanego z kamienia tarnopolskiego profilowanego wraz z osadzeniem 79·—. 1 *m* kub. nasad lub parapetu z kam. polańskiego z osadzeniem 605·—, z kam. tarnopolskiego 946·—. 1 *m* kub. trzonów kolumny do 0·25 *cm* średnicy z kamienia polańskiego wraz z osadzeniem 1·125·—, z kam. tarnopolskiego 1730·—, o średnicy do 40 *cm* z kam. polańskiego 934·—, z kam. tarnopolskiego 1.590·—, o średnicy do 60 *cm* z kam. polańskiego 737·—, z kam. tarnopolskiego 1.260·—.

D. Do robót ciesielskich:

(ceny za 1 *m*³ wzgl. 1 *m*² w detajlicznej sprzedaży franco skład).

Belki cios. sosnowe od 18×21 *cm* zwyż i 3—6 *m* długości 115·—, *dtto* rżnięte 130·—. *Kantówka* ciosana sosnowa do 16×18 *cm* i 3—6 *m* dług. 90·—, *dtto* rżnięta 135·—, *dtto* ciosana sosn. do 16×18 *cm* i od 6 *m* zwyż 115·—, *dtto* rżnięta 140·—. *Okrąglaki* sosnowe do 8 *cm* grubości w odczubie i do 8 *m* dług. 50·—, *dtto* do 16 *cm* grub. w odczubie ponad 8 *m* dług. 60·—. *Deski* budowl. sosn. 20 i 26 m/m grub. 3—6 *m* dług. od 16 *cm* szer. zwyż 115·—, *dtto* 33, 40 i 52 m/m grub. 3—6 *m* dług. 126·—, *dtto* jodłowe 13 m/m grub. 3—6 *m* dług. od 10 *cm* szer. zwyż 115·—, *dtto* 20 m/m grub. 115·—, *dtto* 26, 33, 40 i 52 m/m grub. 3—6 *m* dług. od 16 *cm* szer. zwyż 110·—, *dtto* sosnowe podł. na pióro i wpust 26 m/m grub. 5·00, *dtto* 33 m/m grub. 5·75, *dtto* 40 m/m grub. 7·50, *dtto* podłogowe świerkowe 26 m/m grub. 5·00, 33 m/m 5·50, 40 m/m 7·—. *Łaty* jodłowe $^{33}/_{50}$ i $^{40}/_{50}$, 3—6 *m* dług. 122·—. *Rygle* sosnowe z kantówki ciosanej przerżniętej na pół, 3—5 *m* dług. do 8/16 *cm* przekroju 95·—, *dtto* od 6 *m* zwyż 125·—, *dtto* sosnowe przerżnięte z kantówki ciosanej na krzyż 3—5 *m* dług. 105·—, *detto* od 6 *m* zwyż 135·—, *dtto* rżnięte jodłowe 8/8 *cm*, 3—6 *m* dług. 130·—, *dtto* sosnowe 140.—.

E. Do robót blacharskich:

Blacha pocynow. Nr. 10 (loco Lwów) 100 *kg* 114·—, *dtto* Nr. 11 115·—, *dtto* cynkowa Nr. 12 za 100 *kg* 240·—, *dtto* czarna 100 *kg* 95·—.

F. Do robót pokrywowych:

Dachówki betonowe 1000 *szt.* 120·—, n. b. 130·—, *dtto* palone (wyrobu Kołomyjskiego) loco wag. fabr. 180·—, n. b. 190·—, *dtto* palone ciągn. (wyr. Tarnów) 185·—, n. b. 210·—, *dtto* palone dwufalc. (wyr. Lwów) 185·—,

¹) Loco Lwów. — ²) Czeskie białe 24·— zł. — ³) Podkład 6·00, (drobne powierzchnie od 15·—), ⁴) 0·80 *m* długości, ⁵) loco wg. Waniowice, koło Sambora.

n. b. 210·—, *ditto* palona tłoczona (15 sztuk na 1 m^2) z cegielni S. A. „Pezet“ w Gródku Jagiellońskim 175·— za 1000 sztuk loco stacja załadowcza, *Karpiówki* 1000 *szt.* palone 99·—, n. b. 125·—. *Gąsior* palony jedna szt. —·75, n. b. 1·—. *Płyty* eternitowe za 1000 sztuk płyt, (9·18 na 1 m^2) loco wag. fabryka 490·—, (przewóz Lublin-Lwów za 1 szt. 2 gr. bez zob.). *Papa* dachowa Kuźnickiego Nr. 80 waga 50 *kg* 1 *rul.* 10 m^2 loco wag. fabr. 11·75, *ditto* Nr. 100 waga 40*kg* 9·75, *ditto* Nr. 120 wag. 36 *kg* 8·25, *ditto* Nr. 150 wag. 32 *kg* 7·50, *ditto* Nr. 150/II. wag. 30 *kg* 6·75, *ditto* Nr. 150/III. 25 *kg* 6·—, „Koriolit“ Nr. I. wag. 22 *kg* 19·00, *ditto* Nr. II. wag. 18 *kg* 18·00 (przewóz przez Oświęcim-Lwów za wag. 15 ton 470·— bez zobow.). „Polonit“ Nr. I. 17·50, Nr. II. 16·50, „Duresco“ 16·50.

G. Do robót stolarskich:

Deski sosnowe I. kl. 1 m^3 180·— do 190·—, *ditto* świerkowe I kl. 1 m^3 180·— do 190·—, *ditto* dębowe I kl. 1 m^3 260·— do 320·—, *ditto* dębowe II kl. 1 m^3 210·— do 240·—. *Brusy* sosn. i świerkowe 1 m^3 160·— do 180·—. Deski i brusy jasionowe = jak dębowe, Brusy bukowe 140—180. *Klej* (loco Lwów) 1 *kg* 2·50. *Listwy* przyścienne dębowe 1 *mb* n. b. 0·80. *Deszczułki* dęb. I kl. 1 m^2 n. b. 11·75, *ditto* II kl. n. b. 10·50, (bez układ.). *Okno* podw. 8-mio skrzydł. z futr. zamykane do wewnątrz na budynku z dopasow. mierzone w świetle futryny 1m^2 n. b. 60—75·— zależnie od ilości sztuk i wymiarów. *Skrzydło drzwiowe* sosnow. lub świerk. z drzewa grub. 52 m/m 1 m^2 n. b. 30·—, *ditto* 40 m/m grub. 25·—. *Futryna* $^8/_{15}$ *cm, mb.* n. b. 5·00, *ditto* $^8/_{10}$ *cm, mb.* 4·50. *Opaska drzwiowa* do 15 *cm* szeroka *mb.* n. b. od 2·90 do 4·14 zależnie od zdob. i grub. *Szpalet* do drzwi z drzewa 40 m/m 1 m^2 n. b. 23·50, *rama do szpaletu* $^5/_{10}$ *cm* n. b. *mb.* 3·50, *drzwi szpongowe* z drzewa 40 m/m grub. 1 m^2 n. b. 18·—.

H. Do okucia okien i drzwi.

Zatrzask wiatrowy 1 szt. —·50. *Haczek* wiatrowy 25 *cm* 1 szt. —·45. *Guzik* ochronny mosiężny 1 szt. —·70. *Zakrętka* z konikiem gałka mosiężna 1 szt. —.35, *ditto* gałka żelazna —·22, *ditto* językowa półoliwka mos. 1 szt. 1·38, *ditto* kociagłówka oliwka mos. 1 szt. 1·95. *Paskwil* oliwka mos. 1 szt. 3·55. *Zamek* wpuszczany 1 szt. 3·40 do 5·20, *ditto* skrzynk. średni 1 szt. 3·30, *ditto* zatrzask. 1 szt. 2·80 — 3·—. *Listwa* deszczowa 1 *kg* —·86. *Zawiasy* Bommery Nr. 40 para 27·—, *ditto* pasowe 1 *kg* 1·00, *ditto* francuskie 1 szt. Nr. 10 —·20, Nr. 13 —·28, Nr. 16 —·58, Nr. 20 1·30. *Narożniki.* 100 szt. Nr. 3, 3·75, Nr. 4 4·50, Nr. 5 5·20. *Zasówki* do okien gałka mosiężna para 1·70, *ditto* gałka żelazna 1·25. *Zasuwy* do drzwi wpuszczane para 1·10, na wierzch 1·70, *ditto* do bram wpuszczane para 6·00—14·00, *ditto* do drzwi na wierzch para 1·20—14·—. *Klamki* żelazne z szyldami para 1·60—5·00, *ditto* mosiężne z szyldami para 3·60—20·—.

I. Do robót szklarskich:

Szyby za 1 m^2 do okien grubości $^4/_4$ tj. około 2 m/m, w oryginalnych skrzyniach 5·80, *ditto* j. w. przy odbiorze pojedynczych szyb w miarę zapasów 7·—, *ditto* grubości $^6/_4$ tj. około 3 m/m w oryginalnych skrzyniach 11·60, *ditto* j. w. przy odbiorze pojedynczych szyb w miarę zapasów 14·—, *ditto* ornamentowe i katedralne białe oraz prążkowane 12·—, *ditto* j. w. kolorowe 14·85, *ditto* prążkowane 6 m/m grube 13·30. *Kit* pokostowy 1 *kg* 1·20, *ditto* miniowy 1 *kg* 1·50. Za cięcie szyb nieprostokątnych i prostokątnych liczy się odpowiednio do ryzyka i pracy.

a) Kwadraturę szkła oblicza się według norm fabrycznych tj. w parzystych centymetrach, *b)* przy oszkleniach okien nowych, wymiar w świetle futryny, *c)* przy oszkleniach okien starych, miara we felcu z doliczeniem 25% za odcinki, *d)* przy szybach nieprostokątnych podług największej powierzchni. *Oszklenia* tj. robocizna z dodaniem kitu i gwoździ w warsztacie własnym 3·00, *ditto* j. w. poza obrębem warsztatu 4·00. Uwaga: O ile strona dostarcza swoje własne szkło, to *oszklenie* oblicza się jak wyżej, jednak robotę wykonuje się bez gwarancji za szkło. Przy oszkleniach konstrukcji dachowej i okien żelaznych oraz robotach wykonywanych na drabinie, jak również szyb lustrowych do portali, koszta robocizny podwyższają się odpowiednio do rodzaju i trudności wykonania tychże.

J. Do robót zduńskich*):

Kafle kolorowe ciemne czeskie 1 szt. 1·80, *ditto* j. w. krajowe 1·00, *ditto* jasne 1·16, *ditto* kuchenne jasne 1·30, *ditto* kolorowe jasne czeskie 1 szt. 1·80, *ditto* j. w. krajowe 1·30, *ditto* białe czeskie 1 szt. 3·00, *ditto* Skawina 2·40—2·60. *Materjał z robocizną i z dodatkami* na budowie kafle krajowe jasne 2·30, ciemne 2·10, *ditto* czeskie 3·50, *ditto* białe Hardtmuth 5·20, Skawina 4·70. *Dzwiczki* poniklowane garn. 1 szt. od 15·— do 34·—. *Kociołek* biały z miedz. licem 1 szt. 21·00. *Ruszt* 1 *kg* —·55.

K. Do okucia kuchen i pieców:

Płyty kuchenne 100 *kg* 60·—. *Pieczarnik* zwykły 1 szt. 6·—, *ditto* lepszy 1 szt. od 8·50 do 13·—. *Kociołek* z blachy pocynk. 1 szt. 15·—. *Futerał* 1 szt. od 4·— do 8·—. *Opaska* kuchenna kuta 1 szt. 13·90, *ditto* prasowana 1 szt. od 3·— do 6·—. *Lufcik* kuchenny prasow. 1 szt. —·70. *Ruszt* lany $^{15}/_{21}$ 1 szt. 1·20. *Rura dymowa* 1 szt. 1·50 do 4·—, *ditto* z kolankiem i kluczem 1 szt. 4·—. *Wentylator* żaluzjowy 15×15 1 szt. 6·50, *ditto* 15×25 8·50, *ditto* 30×30 13·—. *Drzwiczki* blaszane kuchenne 1 szt. 1·70 do 3·50, *ditto* hermetyczne czarne garnitur 5·—, *ditto* poniklowane garnitur 14·—, z płytą ochr. do 17·—, *ditto* wyciorowe pojedyncze 1 szt. 2·60, *ditto* wyciorowe podw. 1 szt. 2·80.

L. Materjały żelazne (ceny za 100 *kg*).

Blacha pocynkowana 122·— do 125·—, *ditto* żelazna 75·— do 96·—. *Dźwigary* 47·—. *Żelazo* sztabowe 46·— (cena zasadnicza), *ditto* okrągłe ponad 13 m/m średn. 50·60, 10—13 m/m 55·20, 8—10 m/m 59·80, *ditto* fasonow. do okien 64·40. *Walcówka* w buntach 56·— (cena zasadnicza). *Kątówka* 46·— (cena zas.). *Drut* palony 85·— do 100·—. *Gwoździe* zwykłe 82·— do 100·—, *ditto* sufitowe 180·—, *ditto* papowe 140·—.

M. Materjały do różnych robót:

Papa izolacyjna Kuźnickiego wag. fabr. 2·00 i 1·80 1 m^2, *ditto* dachowa 7·— do 12·— za rulon 10 m^2. *Asfalt* sztuczny (netto) 100 *kg* 12·50, *ditto* naturalny 30·—, *Ter* gazowy 1 *kg* —·40, *Karbolineum* 1 *kg* —·45. *Gudron* naturalny „Trynidat“ 100 *kg* 75·—, *ditto* sztuczny 100 *kg* 40·—. *Płyty* izol. do fudamentów 5 m/m 1 m^2 1·80.

Cennik płac godzinowych

ustalony z ważnością od 22 kwietnia 1929 do końca marca 1930 z zastrzeżeniem rewizji względnie podwyżki na wypadek gdyby wykazywany przez Główny Urząd Statystyczny w Warszawie, wzrost kosztów utrzymania w porównaniu z drugą połową kwietnia 1929 przekroczył 5%.

Murarz lub cieśla ukwalifikowany	maximum	1·85	zł.
„ „ „ „	minimum	1·36	„
Pomocnik	maximum	0·92	„
„	minimum	0·68	„
Kobieta lub chłopak		0·55	„

Wynagrodzenie koźlarzy; Za wyniesienie 1000 sztuk cegieł z odległości do 35 *m* do fundamentu, suteren i parteru płaci się 3·70 zł., za każde piętro dodaje się 1·85 zł.

(W porównaniu z cennikiem ustalonym z ważnością od 16 lipca 1928 r. wynosi obecna podwyżka 8·8%).

*) Do tego 10% podwyżka płac, od 1 lipca 1929.

Pierwsza Związkowa Drukarnia we Lwowie, ul. Lindego 4.

Przypominamy uprzejmie wyrównanie zaległości! (Wkładki, pogłówne, prenumeraty, ogłoszenia).

Stowarzyszenie i Wydawnictwo.

WSZELKIE WPŁATY

uskuteczniać prosimy **nie** — **zwykłym** przekazem **pocztowym** lecz przelewem lub przekazem na nasz rachunek

w PKO. Nr. Konta 152.580.

Stowarzyszenie i Wydawnictwo.

Właśc. i wyd.: Stow. zaw. budowniczych, kierow. robót, techników i przemysł. budowlanych we Lwowie. — Odp. red.: Dr. Juljusz Stachy.

Pierwsza Związkowa Drukarnia we Lwowie, ul. Lindego l. 4.